REDACȚIUNEA
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birourĭ de anuncĭurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Nax. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelika Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr.
— Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 44)

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 240.—Anul LXIII. Brașov, Duminecă 29 Octomvrie (11 Noemvrie). 1900.

Ce se petrece în Austria?

Ce se mai petrece în Austria? Ce va mai fi acolo după alegerĭ? Fi-va cu putință sĕ se împace lucrurile măcar într'atât, ca viitórea cameră sĕ pótă lucra liniștit și sĕ fiă ferită de obstrucțiune și de scene turbulente?

In privința acésta speranțele sunt fórte slabe. Mai toțĭ sunt de părere, că viitorul „Reichsrath“ va avé sĕ se lupte cu aceleașĭ neajunsurĭ ca cel trecut. Ministru-președinte Koerber, într'o vorbire ce a ținut'o nu de mult la congresul industriașilor, a declarat, că guvernul voesce sĕ se țină sémă înainte de tóte de marile interese economice ale statului și decĭ tinde a uni într'o partidă mare pe toțĭ aceia, carĭ vĕd și recunosc, că prin certele naționale interesele statuluĭ sufer prea mult și sunt decĭ hotărîțĭ a-le pune capĕt, restabilind ordinea parlamentară.

Cehii nu-s mulțumițĭ însĕ cu programul lui Koerber. Ei amenință, că vor continua obstrucțiunea, décă nu se va face destul pretensiunilor lor, între carĭ jócă un rol de frunte și dreptul public al Boemieĭ. Nicĭ Polonii nu par a fi încântațĭ de planul lui Koerber de a forma o mare majoritate, care sĕ pună cel mai mare temeiŭ pe activitatea regulată în parlament. Ei se tem sĕ nu iese cumva érășĭ de-asupra centralismul, și astfel egala îndreptățire și autonomia lor sĕ fiă amenințate. Dér chiar și Germanii, carĭ înclină mai mult pe partea ministrului președinte, se îndoesc că noua cameră va fi capabilă de a funcționa liniștit.

In starea acésta nesigură se vorbesce și se crede, că guvernul Koerber are de gând a octroa séu a impune o nouă ordine electorală, prin care sĕ se facă cu putință, ca în cameră sĕ fiă representate mai mult interesele economice, ér politica sĕ nu mai pótă juca rolul principal. Acésta sĕ o fi înțeles ministru-președinte Koerber atuncĭ, când a dis, că décă și viitorul „Reichsrath“ nu va face nicĭ o trébă, guvernul va fi silit a-se decide sĕ caute pentru muncă și constituția un scut mai bun, decât l'a găsit în parlamentul de până acum.

Incurcătura e dér tot așa de mare ca și mai înainte. Incordarea între diferitele națiunĭ și partide nu numai n'a scădut, dér cresce chiar vĕdênd cu ochii.

Tocmai acésta stare confusă din Austria însĕ încuragiéză pe Cehĭ în oposiția lor și-'ĭ întăresce în credința, că décă nu vor șovăi în lupta ce o pórtă, le va succede a-șĭ recâștiga dreptul public și a încorona pe împĕratul ca rege al Boemiei.

Ca și Cehii speréza la rêndul lor și Germaniĭ, că dorințele lor vor eși la liman. Numai că Germanii nu sunt așa de solidarĭ între ei ca Cehii. Deși au o representare comună, totușĭ diferitele partide nu numai că nu se înțeleg cum se cade, dér de multe-orĭ se ceartă și se combat strașnic între olaltă.

Din tóte neînțelegerile ar puté sĕ profite mai mult guvernul, décă ar avé un plan lămurit și sigur și ar urmări cu energiă realisarea lui. Décă se va adeveri, că are de gând a impune o nouă ordine electorală, atuncĭ acésta ar dovedi, că vré sĕ taie în carne vie.

Un asemenea pas însĕ ar însemna o schimbare a constituției pe cale nelegală, și cine scie, décă acésta nu va eși cu totul altfel decum șĭ-o închipuesce d-l Koerber?

Incidentul dela gimnasiul român din loc. In numĕrul trecut de Duminecă al foii nóstre am înregistrat faptul dimisiunii neașteptate a d-lui Virgil Onițiu din postul de director al gimnasiului, arătând, că acésta dimisiune a urmat din cause de neînțelegerĭ, ivite între direcțiune și Eforia școlelor. Tot de-odată am comunicat cetitorilor noștri și conclusul, ce l'a luat corpul profesoral în fața actului dimisiunii.

Precum se vede clar și lămurit din acest conclus luat cu unanimitate, întreg corpul profesoral consimte cu motivele, ce au îndemnat pe directorul Onițiu a-șĭ da dimisiunea, și declară cestiunea de litigiu dintre direcțiune și Eforiă de-o cestiune principiară, care tinde la delăturarea unor inconveniente păgubitóre progresului gimnasiului și spiritului, ce trebue sĕ domnéscă în conducerea lui.

Noi n'am înregistrat decât faptul dimisiunei și conclusul corpului profesoral. Motivele dimisiunei însĕ nu le-am atins, mai ales, că publicarea lor, înainte de a-se resolva cestiunea între direcțiune, Eforie și Consistoriu, era prematură și de-ocamdată ino portună.

Décă a urmat sĕptĕmâna trecută și publicarea cuvêntului de adio rostit de directorul Onițiu în amintita conferență profesorală, și décă în acésta vorbire se ating mai pe departe și causele dimisiunei, acésta nu schimbă nimic din faptul, că diarul nostru s'a mărginit numai la constatarea imparțială a faptelor, fără a comenta și în chipul acesta a predispune spiritele de-oparte séu de alta. Cu atât mai puțin ne-am gândit sĕ „agităm prin pressă“ cestiunea dimisiunei amintite.

Acéstă învinuire însĕ ni-se face, deși în mod indirect, într'o întêmpinare subsemnată „Unul din Eforiă“, ce am primit'o erĭ și pe care o vedem publicată deja în „Telegraful Român“ de Joi. Acéstă întêmpinare recunósce însașĭ, că afacerea încă n'a ajuns înaintea forurilor competente și că orĭ-ce „agitațiă“, într'o cestiune delicată ca acésta, e înoportună, și totușĭ are înfățișarea, că voesce sĕ preocupe opiniunea publică, încercând a presenta motivul dimisiunei din cestiune într'o colóre mai mult personală, decât principiară.

Voind a rĕmâné consecvențĭ în atitudinea nóstră nepreocupată, impusă de interesul școlelor, nu vom intra nicĭ de astădată în amĕnunte; suntem însĕ constrînșĭ a observa, spre a arăta, pentru-ce nu putem publica întêmpinarea amintită, că *după-ce corpul profesoral, a căruia competință și seriositate nu se póte contesta, aprobă motivele demisiunei directorului ca fiind de natură principiară*, nu e nicĭdecum cu cale a reduce tótă afacerea la un act, isvorît dintr'o simplă nemulțămire personală a directorului.

Lumină se va face, fără îndoélă, după-ce cestiunea va fi resolvată între factorii competențĭ. Până atuncĭ puțină răbdare e nu numai recomandabilă, ci chiar indispensabilă, décă este ca „cestiunea internă“ a școlelor sĕ nu se „agite“ și ca „resolvarea ei pe cale normală și legală sĕ nu fiă preocupată“.

Revista politică.

Nimenĭ nu s'a așteptat, cu atât mai puțin ministru-președinte Coloman Szell, ca *desbaterea asupra declarațiunei archiducelui moștenitor de tron* sĕ dureze atâta timp. Se credea, că proiectul guvernului va trece mai ușor prin desbaterile camerei și că cel mult décă va ocupa 3—4 ședințe. Dér n'a fost așa, — și étă, că acum de două sĕptĕmânĭ „părinții patriei“ din dietă nu fac alt-ceva, decât sĕ discute asupra întrebării: vatĕmă orĭ nu proiectul privitor la inarticularea desamintitei declarațiunĭ „suveranitatea maghiară“, „constituția maghiară“ și „ordinea succesiunei la tron“? Oposiția kossuthistă șĭ-a pus în linia de luptă pe cei mai gureșĭ și mai îndrăznețĭ combatanțĭ, așa că mai nicĭ unul din cunoscuțiĭ gălăgioșĭ kossuthiștĭ n'au lipsit „datoriei“ lor, de a combate proiectul cu tóte armele, ce au putut sĕ făuréscă. A vorbit Kossuth, a vorbit Polonyi, Barabas, Eötvös — toțĭ unul ca unul în contra proiectului. Dér nicĭ guvernamentalii n'au rĕma mai pe jos. Incepênd cu ministru-președinte Szell, apoi Horanszky, ei încă șĭ-au pus în acțiune tóte forțele disponibile, ca sĕ apere îndreptățirea proiectului, și când au vĕdut,

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Diminéța.

Diminéța blând se lasă
Peste câmp. De dragul ei
Copilașiĭ es din casă
Drăgălașĭ și mititeĭ,
Cum se scólă haĭ la plasă,
Haĭ la prins de fluturei.

Lunca-i verde, parfumată,
Ionel e fericit,
Când pe-o flóre înroată
Vede-un flutur poposit,
Și tiptil, tiptil l'ajunge...
Hop, l'a prins.... ce veselie!
Și 'mprejuru-'ĭ Măriòra
Sare 'n sus de bucurie...

Vremea-i bună... liniștită,
Vreme de sburdălniciĭ,
Inima lĭ-e fericită...
Și se duc sărind sglobiĭ,
Fermecațĭ de-același dor;
Fluturașul sburător,
Fericirea lor!...

Z. Bârsan.

Despre frumseța limbei române.

Disertațiune, de învĕțătorul **I. Toma**, cetită în conferența învĕțătorilor rom. gr. or. din districtul Brașovului, etc. ținută în 23 Octomvre v. în Brașov.

Motto: *Mult e dulce și frumósă*
Limba ce vorbim,
Altă limbă armoniósă
Ca ea nu găsim.
G. Sion.

Décă vom studia cu deamĕnuntul istoria literaturei nóstre românescĭ încă din timpul, când începù a-se desvolta până 'n dilele nóstre, vom afla, că precum poporul nostru a avut sĕ trécă prin cele mai grele probe de foc, și a se lupta cu cele mai marĭ greutățĭ, pe carĭ din fericire în parte le-a învins, tot așa a fost și cu limba și literatura nóstră.

Acéstă tristă aparițiune șĭ-a avut însĕ — ceea ce e și mai dureros — adeseorĭ alimentul sĕu chiar în rêndurile poporului nostru; dic cu mult mai dureros, căcĭ rĕul provenit din partea pămêntenilor noștri, a celor d'un neam, se potențéză și rana causată de ei produce amărăciune îndoită.

Dér nu numai mai înainte, ci și adĭ cu regret cetim adeseorĭ observărĭ aduse unor pretinșĭ bărbațĭ de cultură, carĭ póte d'abia sciu pronunța câte-va cuvinte în altă limbă și și acelea schimonosit, caută ocasiunea, ca cu luminarea, spre a-șĭ arăta destoinicia lor în acea limbă, și acésta séu din vanitate, séu póte predominațĭ de un sentiment servil, séu în fine condușĭ póte de óre-carĭ prejudiții față de propria lor limbă.

Durerése erau acestea în vremurile de mai înainte, când literatura nóstră era mult mai sĕracă, când d. e. în România neesistând o limbă dulce, fermecătóre, cum diceau mulțĭ, le era și rușine de propria nóstră limbă și cult era cel ce poseda câtușĭ de cât limba grecéscă, ér în timpurile mai recente cea franțuzéscă.

La noi se face abusul acesta mai ales cu limba unguréscă. Nu arare-orĭ audim pe câte uniĭ îndrugând 2—3 cuvinte forțat unguresce, pentru a predispune pe vre-un scriitoraș la vre-un lucru óre-care în favorul sĕu, séu cine scie din ce considerațiunĭ, sĕ le dicem „patriotice“. Și, décă față de trecut mai aflăm pentru casurĭ triste ca acestea circumstanțe mult puțin justificătóre — astădĭ nu le mai putem afla.

Decĭ imperios ni-se impune întrebarea, nu cumva limba nóstră nu întrunesce calitățile unei limbĭ vrednice de un fericit viitor, séu póte este ea sĕracă în espresiunĭ poetice, sĕracă în întorsăturĭ de frase frumóse, și nu merită a sta pe o tréptă cu limbile, de dragul cărora o ignorăm, — repet, o ignorăm în detrimentul nostru și în hatîrul dușmanilor noștri secularĭ?

Fiind acésta póte o causă, care determină pe mulțĭ a-o ignora, în cele viitóre vom căuta a dovedi, cât de dulce și armoniósă este limba nóstră, cât de potrivită este ea întru manifestarea cugetelor și simțirilor în orĭ-ce fel de direcțiunĭ.

Nu voiŭ a mĕ arăta dușman altor limbĭ, dér vorba e, ca sĕ nu-țĭ fiĭ însu-țĭ propiul tĕu dușman, de aceea în cele următóre voiŭ vorbi despre frumsețile variate ale limbei nóstre strămoșescĭ.

Onor. Domnĭ,

Limba și literatura unui popor, ca și sufletul și viéța sa, îșĭ are diferite felurĭ de representărĭ, astfel și direcțiunile în carĭ se arată fiind de diferite nuanțe, sĕ căutăm întru cât ne va permite cadrul unei astfel de disertațiunĭ a arăta, că pot fi respective sunt și în limba nóstră producte literare multilaterale și pot fi ele de vre-o valóre.

că nu e de glumă, au trimis în focul luptei şi pe teribilul Szilagyi, care ca un Zeus din Olymp şĭ-a aruncat asupra muritorilor de rênd tóte săgeţile de fulgere, de oparte ca sĕ „convingă“, de altă parte ca sĕ „lumineze“ pe cei întunecaţĭ.

Şi totuşĭ argumentele aduse pro şi contra n'au luminat pe „părinţii patriei“, adecă nu vor sĕ se lase a fi luminaţĭ. Sfîrşitul va fi totuşĭ, că proiectul se va primi, guvernul avênd majoritatea în dietă. Dér şi altfel pare aprópe neesplicabil, de ce se face atâta sgomot şi gălăgie în jurul unei declaraţiunĭ, care în virtutea disposiţiunilor de casă ale familiei domnitóre, trebuia sĕ se întêmple?

*

Mult s'a vorbit sĕptĕmâna acésta şi despre *afacerea căilor ferate bosniace.* Nu mai puţin decât nouĕ conferenţe ministeriale comune s'au ţinut în cestiunea acésta. In conferenţele din Viena s'au dat pe faţă marĭ neînţelegerĭ între guvernul austriac şi guvernul ungar, şi într'un timp se vorbia chiar despre o crisă duplă ministerială, décă nu va succede aplanarea neînţelegerilor. Conferenţele din Viena şĭ-au avut continuare la începutul acestei sĕptĕmânĭ în Budapesta şi se ḑice, ba se constată de foile oficióse, că cele două guverne dualiste au ajuns la înţelegere. S'a decis adecă, de a se clădi mai întâiŭ linia ferată, pe care o reclamă interesele monarchiei din punct de vedere *strategic*, şi numai după construirea acestei linii sĕ urmeze înfiinţarea celor două linii paralele, carĭ sunt cerute de Austria şi Ungaria şi carĭ ar fi sĕ lege aceste două state în mod direct cu marea Adriatică. Construirea acestor linii vor costa érăşĭ milióne, pe carĭ vor trebui sĕ le plătéscă ţĕrile şi popórele monarchiei.

*

In comisiunea financiară a dietei s'a desbătut Marţĭ şi Miercurĭ budgetul ministeriului de culte şi instrucţiune publică. Ca tot-déuna aşa şi de astă-dată s'au îndreptat *atacurĭ în contra şcólelor nemaghiare*, pe cuvênt, că învĕţământul nemaghiar nu este destul de patriotic şi că în şcólele aceste se cresc duşmani ai „statului naţional maghiar.“ Multe au cerut dela Wlassics şovinştii de pănura lui Komjathy. Intre altele i-au cerut, ca statul sĕ ia din mâna naţionalităţilor şi confesiunilor nu numai şcólele poporale, dér şi preparandiile şi gimnasiile. I-au mai cerut, sĕ supravegheze pe viitor cu mai mare trezvie şi stricteţă învĕţământul nemaghiar, nu cum-va, veḑĭ Dómne, sĕ se propună în şcóle teorii revoluţionare, dacoromâne, panslaviste, pangermane etc. D-l Wlassics, acest model de şovinist incarnat, li-a rĕspuns tuturor şi la tóte. A ḑis minstrul, că, după convingerea lui, pe basa pe care stau Maghiarii aḑĭ guvernul face politică culturală destul de naţională şi nimenĭ nu-l póte opri sĕ nu facă. Ar face însĕ şi mai mult, dér n'are banĭ de-ajuns; aicĭ e pricina pentru care nu póte sĕ ia în programul sĕu pre facerea şcólelor confesionale în şcóle de stat. N'aibă însĕ grijă d'al de Komjathy: fiă-care guvern maghiar are datoria de a îngriji, ca în şcólele naţionalităţilor „sĕ se validiteze punctele de vedere ale patriotismului“. Guvernul are modru şi chip de a face acésta va şi face totul ce-i stă în putinţă, numai ca sĕ corespundă pretensiunilor — şovinismului. Un lucru însĕ trebue sĕ spună totuşĭ şi d-l Wlasics: nu se póte ḑice şi nicĭ nu póte recunósce, că în şcólele naţionalităţilor fără deosebire tinerimea ar fi instruită în spirit nepatriotic. Incolo admite şi el, că trebue controlă strictă şi promite, că o va şi esercita, şi de va da de vr'o direcţiune contrară „statului“, are s'o suprime cu totă energia.

Aşa-dér tot acelaşĭ cântec vechiŭ şi prea bine cunoscut. Nimic nou, nicĭ o ideiă, care sĕ denote cugetarea unui adevĕrat om de stat. Tóte se înécă în mocirla nisuinţelor imorale şi nedrepte de distrugere a tot ce nu este maghiar.

*

Sĕ aruncăm însĕ o scurtă privire asupra luptelor fraţilor noştri din *Bucovina.* Se scie, că acolo este în toiul ei lupta electorolă. Românii grupaţĭ în jurul stégului noului partid poporal naţional, s'au purtat până acum fórte brav, ceea-ce s'a putut vedé şi din numĕrósele adunărĭ „electorale. Ḑilele acestea s'au început în Bucovina alegerea de *electorĭ*, adecă alegerea acelor bărbaţĭ, carĭ încurênd au sĕ-şĭ dea votul pentru candidaţii de deputaţĭ în parlamentul central din Vina, „Deşteptarea“ din Cernăuţĭ ne aduce înveselitórea scire, că la alegerile de „electorĭ“, ce s'au făcut Vinerĭ şi Sâmbătă pentru curia a cincea în Vicovul-desus, alegĕtorii românĭ s'au purtat cu vredniciă. Unul ca unul au sărit pentru candidaţii partidului poporal naţional. Tot aşa în Vicovul de-jos, în Bîlca, Marginea, Suceviţa, Horodnicul-de-sus şi în alte comune fruntaşe. In districtul Rădăuţului mai ales preoţimea română a fost la culmea chemării sale. Poporul român din acest district a ţinut sĕ arate, că scie sĕ-şĭ apare cu vrednice drepturile sale, când le vede primejduite, şi în faţa opintirilor comisarilor guvernialĭ el a opus voinţa şi dorinţa sa legitimă, de a alege pe aceia, carĭ sunt vrednicĭ de încrederea lui.

*

Dintre evenimentele întêmplate sĕptĕmâna acésta în lumea mare, notăm mai întâiŭ lupta *în jurul alegerei noului preşedinte al Americei.* In Statele Unite din America alegerea preşedintelui se face tot la 4 anĭ. Mai întâiŭ se aleg *electorii* séu delegaţii, carĭ vor avé sĕ-şĭ dea votul lor pentru unul din candidaţĭ. Două partide şĭ-au stat şi de rêndul acesta faţă 'n faţă: partida direcţiunei imperialiste, adecă a actualului preşedinte *Mac-Kinley*, şi partida democraţilor, adecă a lui *Bryan* La alegerile de electorĭ din 6 Noemvrie n. *a învins partida lui Mac-Kinley.* O telegramă din New York spune, că după ultimele scirĭ Mac-Kinley a isbutit în 29 de state, ér Bryan în 16; resultă 305 voturĭ pentru Mac-Kinley şi 142 pentru Bryan. In urma acésta realegerea lui Mac-Kinley de preşedinte este asigurată.

*

In rĕsăritul depărtat, în *China* situaţia nu s'a îmbunĕtăţit cu nimic în ḑilele din urmă. Curtea imperială chinesă se află încă tot la locul unde s'a refugiat, şi luptele şi vĕrsările de sânge continuă. — Ambasadorul unei marĭ puterĭ în Viena a declarat unui corespondent de ḑiar, că situaţia în China e enorm de gravă şi că e cu neputinţă a-se ajunge curtea imperială în locul, unde ea s'a retras. Diplomatul a adaugat, că Europa e pusă în imposibilitatea de-a duce un rĕsboiŭ până la sfîrşit contra Chinei. — Ḑiarul „N. Fr. Presse“ publică o scrisóre din China, în care se spune, că trupele internaţionale vor trebui, chiar cu preţul unei marĭ vĕrsărĭ de sânge, sĕ pună mâna pe căile ferate, căcĭ altfel iérna ar puté sĕ aducă o catastrofă ca aceea a lui Napoleon Bonaparte în Rusia.

S'a lăţit svonul, că împĕrătésa vĕduvă ar fi murit. Scirea nu se confirmă încă.

*

Din *Africa sudică* sosesc scirĭ despre lupte ḑilnice între Burĭ şi Englesĭ. Cei dintâiŭ n'au desperat încă de causa lor şi sunt decişĭ a continua rĕsboiul până la ultima forţă.

Se scie, că bĕtrânul preşedinte *Krüger* a plecat spre Europa cu destinaţia la Marsilia. Pe drum însĕ s'a îmbolnăvit grav, aşa că delegaţii burĭ din Paris au părăsit ideia ca Krüger sĕ se ducă în capitalele Europei sĕ céră intervenţia în favórea republicelor sud-africane. Agentul diplomatic transvaalian din Bruxella a fost deja însciinţat de Germania, Austria, Italia şi Rusia, că o asemenea călĕtoriă a lui Krüger ar fi fără folos.

Intr'aceea Anglia s'a hotărît, în vederea sosirei lui Krüger în Europa, sĕ notifice în mod oficial Franciei şi celorlalte puterĭ încorporarea Transvaalului, spre a obliga pe Francia sĕ nu priméscă în mod oficial pe Krüger.

SCIRILE ḐILEI.

— 27 Octomvrie v.

Din despărţĕmêntul „Treiscaune-Ciuc“ al Asociaţiunei. Ni-se scrie: Comuna Arpătac din comit. Treiscaunelor a avut Joi în 26 Oct. v. o sĕrbătóre îndoită. Pe lângă chramul bisericei, care s'a serbat atuncĭ, comitetul noului despărţĕmênt a organisat prin delegatul sĕu d-l N. Bogdan profesor în Braşov, o agentură pentru Arpătăcenĭ şi jur şi a predat în administraţiă biblioteca ambulantă Nr. I. din 100 de volume în valóre de 200 cor. Era şi de lipsă pentru aceştĭ Românĭ o astfel de bibliotecă, deorece bieţii Arpătăcenĭ de mult şĭ-au pierdut şcóla confesională, ce au avut'o, ei însĕ îşĭ vorbesc limba lor şi sunt mândri de ceea ce sunt din străbunĭ. Se póte mulţămi acésta şi bunei conducerĭ a d-lui preot D. Nistor, căreia Dumneḑeu sĕ-i dea însănĕtoşare din bóla de care sufere de un an. Agentura s'a constituit astfel: Preşed. George Axente sen. econom, secretar: Const. Cioflec cantor, bibliotecar: Alex. Brânduş, controlor: George Ţinţărean econom.

Darurĭ pentru bibliotecĭ poporale. Comitetul despărţĕmêntului Treiscaune-Ciuc al Asociaţiunei aduce şi pe acéstă cale mulţămită următorilor domnĭ şi corporaţiuni, carĭ au binevoit a veni în ajutor la organisarea bibliotecelor poporale în acest despărţĕmênt: 1) On. Institut de credit şi economii „Albina“ 200 cor. 2) D-nii Dion. Făgărăşan prof. Braşov 10 cor. 3) Alexe Manea, econom Covasna 3 cor. 4) Nic. Miculescu, comerciant Poiana sărată 2 cor. 5) Dr. Ianou Meţianu advocat Zêrneştĭ 20 cor. 6) N. N. 20 cor 7) Iosif Puşcariu, adv. Braşov 5 cor. 8) Andrei Bârseanu profesor Braşov 39 volume. 9) Comitetul central al Asociaţiunei, Sibiiu, 14 vol. — Din şedinţa comitetului despărţămêntului Treiscaune-Ciuc al Asociaţiunei, ţinută în Braşov în 25 Oct. n. — Biroul despărţĕmêntului.

Procesul complotului. Lunĭ se va începe procesul complotului bulgăresc înaintea Curţii cu juraţĭ din Bucurescĭ. D-na Mihăileanu, soţia regretatului Stefan Mihăi-

---

Prejudiţiile celor ce denegau orĭ-ce valóre estetică a limbei române, nu stau, de-órece avem şi noi, har Domnului, acum producte literare de totă frumseţea, carĭ pot rivalisa cu productele literare ale altor popóre, cu mult mai înaintate, şi carĭ au avut fericirea a-şĭ puté face progresul lor nesupĕrate şi pe o cale cu mult mai netedă.

Trecem pentru a ilustra aceste afirmaţiunĭ peste nemuritorul Eliade, acest neobosit luptător în desvoltarea Românismului, care vrênd a desvolta gustul de cetire în poporul nostru preocupat de iubirea limbilor strĕine, fŭ silit a-şĭ împrăştia talentele sale în tóte direcţiunile (căcĭ atuncĭ în tóte aveam literatură sĕracă) şi-i considerăm scrierile sale felurite ca cea mai scumpă moştenire pentru asigurarea viitorului limbei, îi considerăm şi revista literară „Curierul de ambele sexe“ ca mijlocul cel mai eficace, prin care s'a pus basa literaturei nóstre, ér cuvintele de îmbărbătare adresate scriitorilor de tóte categoriile şi calităţile: „*Scrieţĭ băieţĭ scrieţĭ, numai scrieţĭ romănesce!*“ le considerăm după adevĕrata lor valóre în acea tristă epocă, dându-le meritul cuvenit.

De asemenea nu mult ne vom opri la scrierile epice mai vechĭ, în deosebĭ la „Ţiganiada“ lui Deleanu, poemă eroică-comică plină de vioiciune şi umor cum este spre es. în rêndurile, unde voesce a ne arăta felul matur de cugetare şi de constituire al viţei lui Faraon înainte de a începe bătălia cu Turcii, prin espresiunile clare şi limpeḑĭ pline de poesie, ca:

Dér apoi prin o gâlcévă amară,
Căcĭ nu se nărăveau împreună,
Toţĭ carĭ încotro se 'mprăştiară
Lăsându-şĭ crai, ţéră şi corună,

nu analisăm circumstanţele atenuante aduse de poet acestui vestit neam pentru scusă ca rêndurile

Că tóte acestea se făcură
Din diavolescă îndemnătură.

De asemenea lăsăm fie-căruia singur a apreţia bogăţia şi variaţiunea espresiunilor din întréga poemă, care vrênd nevrênd îţĭ stîrnesce rîs şi vioiciune.

Nu ne vom opri mult nicĭ la frumósele elegii ale mult regretatului şi mult promiţĕtorului Cârlova, ci vom arăta numai per tangentem câte-va probe, pentru a învedera o cugetare profundă, limbă dulce şi plină de armonia în versurĭ — idei, carĭ strecurate lin în inima cetitorului produc o impresiune fermecătóre şi un simţ dureros pentru perderea prematură a compositorului lor, ca rĕspunsul lui Echo păstorului jaluic:

Vieţa vóstră nĕcasurĭ n'are
E simplă, lină fără durerĭ
Şi 'n totă lumea nicĭ o suflare
Ca voi nu gustă multe plăcerĭ,

şi frumósa comparaţiune din rĕspunsul păstorului:

Precum nu 'ncétă de vênt suflarea
Nicĭ prin crângurĭ, nicĭ pe câmpiĭ
Aşa nu 'ncétă nicĭ turburarea
De multe patimĭ printre cei viĭ.

Cât foc, câtă durere, ce espresiunĭ vigurose tinerescĭ aflăm în Ruinele „Têrgoviştei:“

O ziduri întristate, o monument slăvit
In ce mărire 'naltă şi voi aţĭ strălucit.

Şi cât de frumos îşĭ manifestă durerea, când vede presentul jalnic punêndu-i faţă în faţă un trecut strălucit, ca în versurile:

Voi în fiinţă încă drept pildă ne slujiţĭ,
Ca cele mai slăvite şi cu temei de fier
A omenirĭĭ fapte din faţa lumiĭ pier.

Atâta frumseţă, încât cetindu-i rêndurile întocmai ca dintr'un buchet de florĭ, care de care mai frumóse, nu scĭĭ ce s'alegĭ şi stai sĕ le iai pe tóte.

Amintim în trécĕt şi scrierile uşóre şi plăcute „dela lume adunate şi érăşĭ la lume date“ ale şăgalnicului Anton Pan, care completă opera lui Eliade, cum sunt: „O şeḑĕtóre la ţéră“ şi „Povestea vorbiĭ“, apoi păcăliturile sale şi istoriórele cele diferite şi proverbele, carĭ îţĭ arată, cum ḑice Şăineanu, pe Românul vesel glumeţ şi păcălitor atingênd pe cel înfumurat cu espresiunĭ ca:

Hainele nu fac pe om,

şi atingênd pe cel risipitor riḑênd pe sub mustaţă cu:

Nu te mĕsura cu cei marĭ,
Că cine are piper mult, bagă şi 'n terciŭ etc.

Cât rîs nu stîrnesce „Planul Simigiului“, „Negustorul şi Nĕrodul“ şi câtă înţelepciune nu e depusă în multele şi variile sale proverbe şi, décă considerăm, că

leanu, va fi representată la proces de către d-nii advocaţî Ceaur Aslan, Petre Grădişteanu, C. Cernescu şi Tache Policrat. Desbaterile acestui proces vor lua o însemnătate deosebită. Se spune, că Bulgarii au angajat mai mulţî stenografî pentru a lua note detaliate şi complecte la desbaterile procesului. Discuţiunile, carî vor începe tocmai Marţî 31 Octomvrie, se vor deschide de către d-l advocat Tache Policrat. In prima ḑi a procesului, după ce se va ceti actul de acusare al camerei de punere sub acusare, se va lua interogatoriile acusaţilor pe rînd. Nu se scie, décă aceste interogatorii nu vor dura chiar şi în ḑiua de 31 c., sciindu-se că sunt 11 inculpaţî, fie-care avênd de povestit partea lui la crime, şi puţinî din ei putênd vorbi românesce. Interpretul, care va face traducerile în şedinţă publică va fi acela care a servit sub prestare de jurămênt ca traducător al tuturor scrisorilor, carî s'au găsit la Spirea Alexof, la Petef şi la toţî ceilalţî. Ḑiarişti străinî nu vor lua parte decât 4—5, deóre-ce cele mai multe din ḑiarele europene ca „Le petit Parisien", „Kölnische Zeitung", „Figaro", etc., şî-au angajat în Bucurescî corespondenţî şi decî nu vor avé necesitate a-şî trimite redactorî specialî, carî sĕ asiste la desbaterî. De asemenî au fost angajaţî mai mulţî dintre tinerii noştri pictorî desemnatorî pentru a lua schiţe din proces.

Serbările de închidere a esposiţiei universale. Aḑî sĕptĕmână după amiaḑî s'a ţinut serbarea oferită, cu ocasia închiderei esposiţiei din Paris, comisarilor generalî strĕinî, membrilor juriului şi ai comitetelor de instalaţiune, cum şi esposanţilor. Serbarea s'a dat la órele 2 şi jumĕtate, în sala de serbărî a esposiţiei. Cu mult înainte, imensa sală a serbărilor era deja plină. Era un spectacol din cele mai încântătóre privelisccea tribunelor imensei hale, ocupate de acea mulţime entusiastă, unde uniformele strălucite ale militarilor şi redingota négră se amestecau în mod plăcut cu toaletele încântătóre ale elementului femenin. Esecutarea „Marseilesei" dete semnalul serbării, apoi, după uvertura *Patriei* de Bizet, d-na Weber dela Comedia Francesă, recită *Rugăciunea către Patriă*, compusă anume de d-l Emile Chizat. După aceea corurile operei şi ale operei-comice au cântat un imn cu acompaniament de orgă. Representaţia s'a continuat cu „dansurile de odinióră şi de altă-dată". Representaţia s'a terminat prin *cântul Secolului XX*, imn pus în musică de Mehul, ale cărui strofe au fost compuse de d-l de Bornier, membru al Academiei francese, şi care a fost pus în scenă de d-l Jules Claretie. Acéstă poemă a fost recitată de d-nii Mounet Sully, Silvain, Paul Mounet, Albert Lambert şi de d-nele Dudlay şi B. Pierson, dela Comedia francesă, representând rolurile: *Poetului*, *Lucrătorului*, *Ţĕranului*, *Soldatului şi Unei Mame*. Programul serbărilor ultimelor ḑile, adecă dela 3—11 Noemvrie a fost stabilit de către comisariatul general. In fiă-care din aceste ḑile a fost séra iluminaţiă generală a esposiţiei, palatelor, malurilor Seinei şi parcurilor, cu gaz, electricitate şi balóne. Dumineca trecută a fost retragere cu torţe pe câmpul lui Marte şi Trocadero. Joi a fost mare serbare de automobile (trăsurî fără cai puse în mişcare printr'un motor), împodobite cu florî cu concursul clubului de automobile al Franciei, ér séra a fost érăşî iluminaţiă generală şi tragerea loteriei esposiţiei pe câmpul lui Marte.

Societatea literară a şcolarilor gimnasialî din Năsĕud s'a constituit astfel: preşedinte T. Moisil cl. VIII gimn., v.-preşedinte N. Drăgan cl. VII, secretar I. N. Perian cl. VIII, secretar II. V. Drăgan cl. VII, bibliotecar V. Mureşian cl. VIII, vicebibl. I. Groze cl. VIII, ajutătorî de bibliotecar E. Mureşan cl. VII, şi I. Oltean cl. VII, cassar A. Păltinean cl. VIII, controlor Z. Man cl. VII. In comisia literară pe lângă preşedinte şi secretar I s'a mai ales I. Andreescu din cl. VIII g., C. Lupoe ş A. Seni cl. VII.

Omor pe tren. Ḑilele trecute un anumit Filip *Schwarz* comerciant de giuvaericale, pornise cu trenul din Blaşiŭ spre Dicio-St-Mărtin. In Blaşiŭ el a predat o ladă cu mustre de giuvaericale şi în mână avea o geantă în care se aflau de asemenea giuvaericale. Lada a sosit la Dicio-St.-Mărtin, însĕ proprietarul ei nu se afla în tren. Mai târḑiu în hotarul comunei *Şomfalău*, pe lângă care trece linia ferată, s'a aflat cadavrul unui om îmbrăcat domnesce. Numai decât s'a descoperit, că cel omorît era giuvaergiul pasager Filip *Schwarz*. El, se ḑice, a fost omorît între Blaşiŭ şi Şomfalău de făptuitorî necunoscuţî, carî i-au aruncat cadavrul pe feréstra vagonului. S'a pornit cercetare strictă în descoperirea făptuitorilor crimeî.

Atentat contra prinţului Bulgariei? Ḑiarul „Secolo" din Milan a primit următórea telegramă dela corespondentul sĕu din Sofia: „Atentatul contra prinţului Ferdinand al Bulgariei, cu tóte desminţirile, s'a întêmplat într'adevĕr. Un individ a aruncat o bombă în vagonul-salon al prinţului, lângă gara Euxinograd. Prinţul a scăpat ca prin minune. Vagonul însĕ a suferit marî pagube. Atentatorul a fugit şi până acum n'a putut fi arestat. Se svonesce, că comitetul macedonean a condamnat pe prinţ la mórte, în urma arestărilor ce s'au făcut spre a da satisfacţiă României."

Reforma taxei pentru pachete. Până acum călĕtorii pe tren, carî îşî puneau ca pachet (podgyász) două trei giamantane erau siliţî sĕ plătéscă separat pentru fiă-care pachet. Acéstă anomalie a sistat-o ordinaţiunea ministrului de comerciu, în înţelesul căreia pe viitor tóte pachetele (date ca „podgyász") unui călĕtor se mĕsură la olaltă şi taxa se plătesce după suma greutăţii şi nu după bucăţî. Unitatea minimală rĕmâne şi pe viitor 50 klg. de aicî în sus pentru fiă-care 10 klg. se plătesce zona primă 10 banî, în zona a doua 20 banî şi aşa pentru fiă-care zonă mai departe câte 20 banî de 10 klg. (socotite pa unitatea de 50 klg.) Noua tarifă se va întroduce cu 1 Ianuarie 1901 pe tóte liniile căilor ferate din ţéră.

Atac asupra unui ofiţer. Din oraşul Przemssl (Boemia) se anunţă: Erî nópte, un ofiţer din reg. 58 de infanterie, a fost atacat pe stradă de o cétă de lucrătorî şi maltratat cu bastónele. Agresorii au tras şi 5 focurî de revolver, nu însĕ pentru a răni pe ofiţer, ci numai pentru a-l înfricoşa. Poliţia nu a comunicat publicului numele ofiţerului. De sigur, că e vorba de un act de rĕsbunare, pentru-ca lucrătorii sĕ se revanşeze de atacurile pe carî le-a îndurat ḑilele trecute Dr. Liebermann, şeful partidului muncitorilor, din partea ofiţerilor reg. 58 de infanteriă. Dr. Liebermann, ca redactor al unui ḑiar socialist, a scris mai multe articole asupra maltratărilor soldaţilor din regimentul amintit mai sus şi când a fost provocat de ofiţerî, el a declarat, că nu dă nicî o satisfacţiă. Acum câte-va ḑile Dr. Liebermann a fost pălmuit pe stradă de către cel mai tînĕr cadet al regimentului. Intêmplarea acésta făcù mult sânge rĕu în cercurile lucrătorilor din Przemzsl.

Un tigru pe străḑile Parisului. Se scrie din Paris, că deună-séra dintr'o menageriă situată lângă Montmartre, din negligenţa guardianilor, un tigru mare a reuşit sĕ fugă şi s'a plimbat mult timp liniştit pe diferite străḑî. Totuşî, cum vĕ puteţî închipui, fiara a produs între trecĕtorî o panică enormă. In fine păzitorii au putut'o prinde.

Concert. Mâne, Duminecă séra musica orăşenéscă va concerta în sala nouă dela Redută c'un program bogat.

Adunărî de învĕţătorî.

Dela isvorele **Someşului-mare** — Octomvre.

On. D-le Redactor! Adunarea generală a reuniunei învĕţătorilor română „Mariana" din Vicariatul Rodnei, Protopopiatul Bistriţei şi Budacului român, s'a ţinut la 21 şi 22 Octomvre n. c. în opidul istoric Rodna-veche.

Acéstă reuniune s'a înfiinţat cu stăruinţa şi la iniţativa mai multor învĕţătorî zeloşî şi iubitorî de progres din Valea Someşului şi a Bârgâului, căreia i-au dat numirea „Mariana" după numele fericitului *Ioan Marian* fostul vicar, eminent slujitor la altarul Domnului şi al naţiunei sale. Reuniunea Mariana ş'a început activitatea în 1876, prin urmare ea se apropie de un pătrar de secol. Merit neîntrecut şi-a câştigat la înfiinţarea ei şi fostul vicar de pie memoriă Gregorie *Moisil*, care cu fapta şi cu cuvêntul a îndemnat la înfiinţarea reuniunei, ale căreia resultate progreséză incontinuu şi sigur până aḑî.

In reuniunea acésta se cuprind toţî învĕţătorii gr. cat. din comit. Bistriţa-Năsĕud şi are 150 membri activî şi onorarî, dispune de peste 1000 fl. în banî gata şi o bibliotăcă bine provĕḑută cu cărţî de lectură pedagogică etc.

După publicarea programei lucrărilor adunărei, fruntaşii românî din Rodna veche, la stăruinţa vrednicului sĕu preot d-l Gerasim Domide s'au constituit într'un comitet compus din trei grupe: una pentru primirea şi încortelarea óspeţilor, altă pentru aranjarea unei petrecerî, ér grupa a treia pentru îngrijirea de banchet etc.

Timpul fiind ploios, comitetul a trebuit sĕ renunţe la primirea proiectată în stilul, cum a fost la început, se mărginise la primirea şi aşeḑarea membrilor prin cortele pregătiţe pe la fruntaşiî românî din comună, ér séra de întrunire şi de cunoscinţă a fost la otel, unde petrecurăm până nóptea la órele 11, luând parte la 100 învĕţătorî, carî se adunaseră prin plóie şi cu mare greutate.

In diminéţa ḑilei prime, Duminecă des de diminéţă au început din nou a sosi membrii din comunele învecinate. Poporul îmbrăcat în haine de sĕrbătóre a început a eşi pe strade grăbind către piaţa principală spre a fi de faţă la celebrarea s-tei liturgii, care s'a început la 8 óre şi a fost servită de M. O. D.: Pompiliu Grapini din Rodna nouă, Lazar Avram din Maier şi Ger. Domide din Rodna veche. Era impunĕtor a vedé în altar trei preoţî vrednicî sĕvêrşind un act aşa de măreţ, ér înaintea iconostasului o lume întrégă de învĕţătorî românî stând ca braḑii în munte şi biserica îndesată de o lume mare de popor, toţî voinicî şi curăţei la fel. Rĕspunsurile liturgiei şi cântările le-a esecutat tinĕrul cor al plulgarilor din comuna Feldru, care deşi a început numai de un timp relativ fórte scurt, e speranţă, că condus tot aşa de bine de conducĕtorul sĕu d-l Petru *Neamţ* va arăta, că ce póte face Românul şi în arta cântului, décă are conducĕtor, ca d-l P. Neamţ, care e cântăreţ bun şi posede o voce sonoră, dulce şi atrăgĕtóre.

După finirea sf. liturgii, părintele G. Domide ţinù o cuvêntare plină de esemple atrăgĕtóre, a bineventat pe membrii reuniunii, ér pe popor l'a îndemnat cu sfaturî înţelepte, ca sĕ participe la adunare, pentru a se convingă despre folósele şcólei. Fiecare vorbă eşită a sa era un adevĕrat mărgăritar sufletesc în inimele ascultătorilor.

După eşirea din biserică, care se află în nemijlocită apropiere a ruinelor vechî rĕmase din timpul Tătarilor, preste a cărei intrare era scris cu foi de brad „Nihil

---

în proverbe e depusă înţelepciunea unui popor, apoi acestea ne înfăţişéză pe ţĕranul resp. pe Românul plin de sfat şi înţelepciune.

Nu putem trece cu vederea la acest loc scrierile de natura celor amintite ale genialului Speranţă. Cine cetesce sĕu cine a cetit scrierile acestuia de subiect comic hunoristic, trebue sĕ-i recunóscă un spirit şi talent de artist. Tóte anecdotele sale îmbrăcate într'o limbă plăcută şi curgĕtóre ne pune în posiţia de a puté gusta farmecul acestor fel de scriere. Atâta măestriă se află depusă în aceste anecdote, încât ele putem ḑice, că formézá în literatura nóstră un deosebit gen de scrierî. Momentele păcălitóre, păţăniile şi întêmplările comediόse depuse în ele, ni se înfăţişéză înaintea ochilor ca adevĕrate tablourî.

Citămm spre ilustrare din piesa „Curcanii" câte-va rêndurî, carî ne dovedesc în de ajuns un stil plăcut şi simplu şi de o rară vioiciune, vioiciune potenţată prin faptul, că la el acţiunea îndată începe dela începutul piesei. De es.

Ce mai stai Halim? ian' spune
Din rĕsboiŭ mai ce mai este

De asemenea frumósă figură, repetarea aceluiaşî cuvênt óste din cele următóre pentru a esprima óste óste mulţimea nenumĕrată *de soldaţî* pe care-i trimit Turciî în următórele:

Din rĕsboiŭ vre-o veste bună
Păn' acuma n'avem încă
Noi trimitem *óste óste*
Şi Curcanii ne-o mănâncă

Frumseţî de stil în limba română mai aflăm încă şi-n alt gen de scrierî.

(Va urma).

Patriă.

— Urmare. —

Trecuse mai multe ḑile de când Vlad mergea cu regimentul în marşurî lungî şi ostenitóre, mergeau către Dunăre. Stătuse în tabĕră chiar în câte-va rêndurî în apropierea Dunării, aşa că din când în când se auḑise bubuitul înfricoşător al tunurilor duşmane ca un glas puternic, care-i chema... la luptă. Şi avea grijî, muncă, obosélă, aşa că Vlad abia numai avea timp sĕ fiă trist. Câte-odată, în óre de repaus, cu drag îşî aducea aminte de Fira cu chipul ei frumos şi tinĕr; dor nesfîrşit 'i cuprindea inima şi viaţa 'i părea de o miie de orî mai tristă.

— Dér ea gândesce la mine, ea m'aşteptă, îşî ḑicea el, şi cu un surîs de amintire mai împăca amarul vieţiî.

Intr'o séră sergentul le spuse:

— Copiî, gătiţî de marş pe mâne. Plecăm sĕ trecem Dunărea.

Vlad nu mai vĕḑuse nicî-odată Dunărea. Scia numai, că e un rîu mare, şi că el desparte ţéra nóstră de ţéra duşmană.

S'au dus a doua ḑi şi séra s'au oprit pe ţĕrmurile Dunăriî. In faţă se începea un pod, ce abia se mai vedea sfîrşindu-se în umbra malurilor din ţéra duşmană.

— Vedeţî, copiî, le ḑise sergentul, până aicî e ţéra nóstră, ér dincolo peste apă, este ţéra duşmanilor.

A doua ḑi avea sĕ trécă Dunărea. Căpitanul dĕduse ordin ca soldaţii sĕ-şî pregătéscă muniţia pentru inspecţiă. Către séră, după apusul sórelui, tótă compania era la rênd. După inspecţiă, căpitanul adunà pe soldaţî în jurul lui.

— Copiî! le vorbì căpitanul, auḑiţî voi de-o vreme încóce, de când am plecat dela casele nóstre bubuitul tunurilor inimice? Turcii voesc sĕ întré în ţéră şi sĕ robéscă mamele, femeile, copiiî şi bunurile nóstre. Copiî! Patria este în primejdiă. Cel-ce luptă pentru Patriă, luptă pentru mama lui, pentru femeia lui, pentru copiiî şi bunurile lui; cine din voi nu şî-ar da viéţa pentru apĕrarea celor ce iubesc? pentru apĕrarea Patriei? Sciu, că fie-care din voi are inimă şi iubire, că fericirea a lor sĕi — a Patriei — este dorinţa vie a fie-cărui. Dér acésta este şi datoria vóstră de soldaţî.

Copiî, mâne trecem Dunărea la luptă cu inimicii — dér fiţî cu curagiŭ, a nóstră va fi isbânda, căcî datoria nóstră este sfântă şi Dumneḑeu este cu noi. Când ne vom în-

Sine Deo," — ér înăuntru bisericei cu foi verdĭ decorat altarul, părintele G. Domide, omulos pitalităţei, învită pre toţĭ membrii reuniunei cum şi pre alţĭ onoraţiorĭ în casa sa parochială, unde au fost serviţĭ toţĭ cu un bogat dejun, după care au plecat toţĭ membrii în ordine esemplară cătră casa scolară sub conducerea musicei minerilor din Rodna veche.

Ajunşĭ fiind membrii în edificiul şcólei, d-l vice-preşedinte Ignat Seni prin o cuvêntare bine alésă şi potrivită scopului declară adunarea de deschisă. Amintesc, că preşedintele Rvds. Domn Dr. Ioan Pop, vicarul foraneu episcopesc, din causă sanitară n'a putut participa la acéstă adunare, fiind înlocuit de vicepreşedintele cu conducerea ei.

După deschiderea şedinţei urmà o prelegere practică de model prin învĕţătorul Silvestru *Murĕşian* din loc, despre venirea Cumanilor şi a Tătarilor sub regele Bela. Prelegerea s'a predat astfel, că publicul l'ar fi tot ascultat, fiind d-sa un pedagog escelent, iscusit şi rar în felul sĕu; avênd şi maniere atrăgétóre şi orator escelent, fac pe acest învĕţător simpatic faţă de ascultătorĭ.

Prelegerea a fost statorită numai pe o jumĕtate de oră, dér va rĕmâné mult timp neuitată de ascultătorĭ.

După terminarea prelegerei practice scolarii s'au trimis acasă şi, fiind timpul înaintat, membrii au trecut în sala decorată cu verdéţă, ce era de-alăturĭ, la prânḑul comun, care a durat până cătră 5 óre séra, când tot în edificiul şcólei, în o salā deosebit aranjată urmà petrecerea cu joc, al cărei venit fù destinat în favorul cassei reuniunei Mariane.

Intre decoraţiile salei, era bătătóre la ochĭ ordinea de joc, care a fost lucrată cu mare gust de tinĕrul Florian Murĕşian ascultător al şcólei de belearte din Budapesta. Pe acéstă ordine de joc era representat în partea de sus un învĕţător bĕtrân stând între micii sĕi şcolarĭ cu abecedare în mână etc., ér jos erau representaţĭ prin o figură alegorică bine nimerită doi tinerĭ în portul ţĕrănesc jucând împreună Hora.

Deşi nóptea a fost destul de lungă, ea totuşĭ pentru mulţĭ a fost prea scurtă, căcĭ numai în zorĭ de ḑi a început publicul a-se cugeta, că a sosit prea iute timpul, ca sĕ mérgă şi cătră casă, ducênd fiecare cu sine la despărţire suvenirile cele mai plăcute. La petrecere am fost cercetaţĭ şi de mai multe dómne şi d-şóre de alt neam, precum şi de judele de cerc şi d-l administrator montan Iohan Guzmann. Acéstă petrecere animată va rĕmâné mult timp neştérsă din inimele multor tinerĭ, carĭ s'au aflat atât de bine în nóptea aceea. Atât despre petrecere.

*

Lunĭ diminéţa cătră 9 óre s'a continuat şedinţa a doua şi a urmat la ordinea ḑilei cetirea disertaţiunilor intrate la presidiu şi anume: Teodor *Bogdan* învĕţ. în Bistriţa cetì o disertaţiune scurtă sub numirea „Apĕrarea şcólei şi a învĕţătorului" şi la urmă presentà şi un regulament, prin care sĕ se apere învĕţătorul în casurĭ când ar avé neplăcerĭ de a fi vătĕmat în autoritatea sa de unii părinţĭ nesocotiţĭ. Statutul acesta s'a primit spre a se aşterne locurilor competente spre aprobare. După acésta s'a cetit prin Nicolae *Mihaiu* învĕţ. în Salva disertaţiunea: „Care este modul cel mai potrivit, prin care şcolarii începĕtorĭ mai iute şi mai uşor pót învinge primele greutăţĭ ale scrisului şi cetitului". Pentru acest operat a fost pus un premiu de 12 fl. La concurs fiind insinuată numai lucrarea acésta, propunerea comitetului a fost, ca disertatorului sĕ i-se dea premiul, deşi lucrarea în sine a lăsat fórte mult de dorit, ceea ce s'a dovedit de cătră mai mulţĭ membri. Decĭ este de dorit, ca pe viitor sĕ nu se mai premieze atarĭ lucrărĭ dela carĭ nu se póte trage nicĭ un folos pentru şcólă şi învĕţător. Premiu orĭ remuneraţiune se dă numai pentru mai serióse lucrărĭ şi de folos public! Din acest punct părerea comitetului central a fost greşită.

In urmă s'a mai cetit prin învĕţătorul Gregoriu *Romanssi* din Monor disertaţiunea: „Carĭ sunt espresiunile dojenitóre necorĕspundĕtóre în şcóla poporală modernă". Disertantele într'un lung şir de esemple dovedesce şi combate vorbele şi espresiunile vătĕmĕtóre, de carĭ sĕ se feréscă învĕţătorul în şcólă faţă cu şcolarii. Disertaţiunea a fost ascultată cu atenţiune şi disertantului i-s'a esprimat mulţămită protocolară pentru ostenéla lucrărei d-sale. Alte douĕ lucrărĭ s'au reservat spre a fi cetite în adunarea anului viitor.

Comisiunea însărcinată cu critisarea prelegerei practice şi a disertaţiunilor teoretice îşĭ cetesce raportul prin d-l Demian Nechiti, care face în numele comisiei critisătóre obiecţiunile aflate asupra prelegerei practice ţinute din „Istoria patriei" prin Silvestru Murĕşan, se laudă tactul, tonul şi modul de predare al prelegerii, nu află cuvinte destule spre a lăuda acea prelegere de model şi adunarea întrégă o declară de fórte bine succésă. Tot în acest sens a mai vorbit şi secretarul general D. Clem. Grivase, care lăudà disciplina observată între şcolarĭ, tactul şi modul de predare al învĕţătorului, precum şi planul făcut şi în acea lucrare.

Comisiunea pentru înscrierea de membrii noi presentă lista membrilor înscrişĭ, pe carĭ adunarea gener. între urărĭ i-au declarat de membri ajutătorĭ.

Adunarea gener. mai decide ca în viitor adunarea gener. sĕ se ţină numai în lunile de vară, când e şi timpul mai plăcut. Timpul pentru viitórea adunare gen. din 1 Iunie şi până în finea lui August a fiecărui an. Locul viitórei adunărĭ e statorit în Nĕsăud. Considerând, că reuniunea „Mariana" în an. 1900 împlinesce 25 de anĭ ai esistenţei şi activităţei sale, se face propunerea, ca cu ocasiunea acelei adunărĭ sĕ se facă anumite festivităţĭ iubilare, precum şi un parastas la mormêntul fericitului Marian, fost vicar al Rodnei, ale cărui osăminte se află înmormêntate în cimiteriul din Nĕsăud.

Se trece la alegerea funcţionarilor reuniunei pe un nou period de trei anĭ. După o pausă scurtă se realege cu aclamaţiune întreg fostul comitet cu preşedintele sĕu Rvds. Dn Dr. Ioan Pop.

D-l Ig. Seni v.-preşedintele reuniunei mulţumind adunărei pentru bunul tact şi apoi pentru ospitala primire de care s'a bucurat în opidul Rodna la fraţii sĕi românĭ, declară adunarea închisă.

M.

Tractul Dergei, 2 Nov. n.

Despărţĕmêntul Dêrgea al „Reuniunei învĕţătorilor românĭ din archidiecesa română gr. cat." şĭ-a ţinut adunarea de tómnă din ĕst-an în comuna *Cernuc*, la 27 Oct. a. c. Adunării i-a permis serviciu divin celebrat de P. O. D-n Ioan Hăţegan, protopop tract. şi O. D-n Vasilie Sestraş. Cântările le-a esecutat corul de copii împreună cu învĕţătorii presenţĭ, fiind de faţă şi un numĕr frumos de poporenĭ din comună. După sf. Liturgiă, zelosul d-n protopop a ţinut o predică, în care prin esemple luate din viaţa de tóte ḑilele dovedesce lipsa educaţiunei copiilor. A ḑis d-sa: „Décă ne place a griji de boii şi vacile nóstre, ca sĕ fiă frumóse şi de preţ, cu atât mai vêrtos trebue sĕ grijim de copilaşii noştri carĭ sunt creaţĭ pentru scopurĭ mai înalte şi pentru a căror educaţiune părinţii vor fi responsabilĭ înaintea lui Dumneḑĕu" etc. Predica a fost ascultată cu multă atenţiune de toţĭ cei presenţĭ. In urmă învită şi poporul a lua parte la adunarea învĕţătorésca.

Adunându-ne în şcólă, se încredinţéza membrii Vas. Dumitraş şi Ios. Pop, sĕ invite la adunare pe D-l' Bela Simó insp. şcol. reg. al comit. Solnoc-Dăbâca, venit acolo din incidentul acestei adunărĭ. D-l inspector se presintă la adunare însoţit de d-nii Pataki, medic Szarvadi protopretor, Béldi notar cerc. şi Colceriu subnot. cerc. Ocupându-şĭ aceştĭ óspeţĭ locul, P. O. d-n protopop ţine cuvêntul de deschidere şi după-ce salută adunarea o declară de deschisă. Se constată, că dintre învĕţătorĭ sunt presenţĭ 14, absenţĭ 5. Mai erau de faţă la adunare: On. dnĭ: Ilie Şerban preot în Fizes şi not. tract., I. Deac preot în Recea-Cristur, Vas. Sestraş preot în Cernuc, D. H. Coştea preot în Chendrea şi d l Costea înv. în Şolomon.

Nu pot lăsa ne amintit la acest loc, că ne simţim de tot mulţămiţĭ, când putem vedea, că pe când în'alte tracte se constată cu durere absentarea preoţimei dela adunările învĕţătorescĭ, în tractul Dêrgei, sub înţelépta conducere a P. O. d-n protop. Ioan Hăţegan, se întêmplă alt cum. Aicĭ din an în an se observă o mai strînsă legătură între preoţĭ şi învĕţătorĭ. Acestei bune înţelegerĭ împrumutate e a se atribui faptului îmbucurĕtor, că preoţimea şi învĕţătorimea tractului au făcut un „fond tractual" pentru provederea şcolarilor sĕracĭ cu rechisite de învĕţămênt, care fond aḑĭ dispune de un capital de *peste 800 fl.* şi încă alte multe. Precum se vede din raportul cassarului, la acest desp. s'au înscris un numĕr frumos şi dintre preoţĭ ca membri. In tractul nostru, precum se vede, preoţimea a înţeles pe deplin cuvintele nemuritorului Mureşianu, carĭ sună: „Preoţĭ cu crucea 'n frunte, căcĭ óstea e creştină, şi scopul ei prea sfânt".

După constatarea membrilor presenţĭ urmà: lecţiunea practică despre tema: „Ce cuprinde în sine studiul istoriei naturale" predată elevilor prin învéţ. local N. Paţiu. Erau de faţă vre-o 30 elevĭ, carĭ se vedeau sănĕtoşĭ şi bine desvoltaţĭ. Se alese apoi o comisiune critisătóre, constătătóre din membrii Vas. Dumitraş şi Vas. Precup, cărora li-se încredinţéză a face critica lecţiune în scris, spre a-se puté alătura la protocolul adunărei.

Urméză raportul cassarului Vas. Dumitraş despre starea cassei desp., în care se constată, că în decursul anului şcol. 1899/900 au întrat la cassar următórele sume: dela 22 membri ord. à 4 cor. = 88 cor., dela 15 membri ajut. à 2 cor. = 30 cor., cassa rest cu finea anului şcol. 1898/99 = 06. Suma 124 cor. Din aceştĭ banĭ s'au trimis comitetului central în decursul acestui an şcol. 110 cor. 60 banĭ; s'a procurat sigil oficios pentru desp. cu 8 cor. 60 banĭ; spese postale: 80 banĭ, şi banii încassaţĭ numai de acum se află la mâna cassarului 4 cor.

Adunarea, după-ce se convinge din documentele puse la disposiţia orĭ şi cărui membru despre starea cassei, aprobă întru tóte acest raţiociniu şi la propunerea P. O. D. protopop tractual esprimă mulţămită cassarului pentru punctuósa manipulare a cassei. Insemn la acest loc, că între membrii ord. 3 sunt preoţĭ; ér cei 15 membri ajutătorĭ toţĭ sunt preoţĭ ai tractului.

Urméză acum raportul bibliotecarului despre starea bibliotecii. Se constată, că despărţĕmêntul nostru posedă un dulap frumos văpsit şi cumpărat cu 16 fl.; sunt vre-o 70—80 esemplare cărţĭ. — Adunarea decide, ca cei 2 fl. aflătorĭ la mâna cassarului sĕ se predea bibliotecarului ca spese, ce se vor face cu transportarea dulapului dela oficiul protopopesc tractual până în Fizeş, unde sĕ se aşeḑe în cassa parochială, fiind-că Fizeşul e comună mai în centrul tractului şi acolo locuesce şi bibliotecarul despărţ., ca aşa membrii ei mai uşor sĕ se pótă folosi de opurile din ea.

La acest loc aflu potrivit a aminti vorbirea însufleţitóre a părintelui Deac, prin care îndémnă învĕţătorimea de a-se folosi de biblioteca Reuniunei, ca aşa prin studiu continuu sĕ-şĭ mărésca cultura şi prin ea stima înaintea naţiunei şi a strĕinilor. Acéstă vorbire a fost ascultată cu multă atenţiune de cătră membrii învĕţătorĭ, urărĭ însufleţite de „sĕ trăéscă" la adresa părintelui Deac. Iubitul nostru protopop promise apoi, că va compune un

---

tórce biruitorĭ, Patria ne va primi fericită; mamele nóstre, femeile nóstre, copiiĭ noştri ne vor primì cu braţele deschise de iubire şi mândriă pe noi apĕratorii lor. Aşa-dér copiĭ, mâne fără frică şi cu credinţă pentru Patriă — la rĕsboiŭ.

Vorbele căpitanului păreau rostite cu inimă, ér soldaţii erau atât de mişcaţĭ, încât cu inimă păreau că-l ascultă.

— Ura! Ura! strigară ei de mai multe-orĭ.

In uniforma lui de căpitan, cu barba lui rotundă şi négră, în mijlocul soldaţilor tinerĭ, părea un om din altă lume venind cu focul sfânt al iubirei de Patriă, ca sĕ-l aprindă în inimile tuturor.

Vlad mai mult ca toţĭ ascultase pe căpitan, fără a perde nicĭ o vorbă. Pentru prima-óră auḑia el pe acel, cărui trebuia sĕ se supună, vorbindu-i de cei-ce iubia. — Nóptea fù pus de gardă.

Sta pe marginea Dunării privind la întinsul neastîmpĕrat al apei, ce se frângea în miĭ de chipe sclipitóre sub lumina vie a luniĭ. Şi cum curgea ea din nesfîrşit în nesfîrşit, cu vuet vecĭnic, îi părea lui o stavilă vie lăsată de Dumneḑeu pentru a se împotrivì la năvala duşmanilor.

Se gândea la ḑiua de mâne. Mâne vor trece dincolo, mâne vor întêlnì pe inimic, mâne va cunósce necunoscutul rĕsboiului şi cu cât se simţea mai aprópe de desnodămêntul ce l'aştepta, de când plecase de acasă, de misteriosul ce-i cuprinsese inima — cu atât par'că se îngrijia mai mult, cu atât mai nerăbdător era de a sci odată: ce va fi? Şi acelaşĭ *pentru ce?* al datoriei de soldat, care-l chinuise în prima nópte de nelinişte, acelaşĭ pentru ce? rĕmas încă până aḑĭ fără rĕspuns, îi venì érăşĭ în minte.

Pentru-ce trebuia sĕ se bată, pentru ce trebuia sĕ mérgă la rĕsboiŭ? Dér vorbele căpitanului: „Patria e în primejdiă, Turcii vor sĕ o robéscă?" Acel om nu putea sĕ se înşele: el era bun şi drept şi sciutor, el a spus adevĕrul: rĕsboiul e născut dintr'o primejdiă. Si cum înţelege el cuvêntul Patriă? Patriă este mama, femeia, copiiĭ fie-cărui, ai lui, cu carĭ a trăit şi pe care-i iubesce. Dér el n'are mamă, el n'are femeiă, n'are copiĭ — atuncĭ n'are Patriă? Dér o iubesce pe mama Ióna ca pe mama lui şi pe Fira — o iubesce mai mult ca orĭ-ce pe lume, el nu e decĭ singur pe lume, el are pe cine iubì, pentru cine trăì, pentru cine lupta, — el are Patriă. Ş'apoi Fira nu-l aşteptă, Fira nu va fi óre a lui? Se vedea într'o clipă de gândire însurat, cu casă, cu Fira femeia lui, cu copiĭ — şi atuncĭ Patriă nu e numai un cuvênt zadarnic, numai aşa o vorbă de teoriă neînţelésă. Inţelegea, că Patriă este tot ce un om iubesce mai mult şi decĭ căpitanul spunea o vorbă sfântă, când ḑicea, că Patria trebue apĕrată. A murì pentru fericirea celor ce iubescĭ, nicĭ vorbă, e o datoriă sfântă. — Şi ce mai spunea căpitanul? Turcii vor sĕ ne robéscă patria, sĕ ne robéscă mamele, copiiĭ, femeile nóstre... atuncĭ şi pe mama Ióna şi pe Fira?

— A! mai bine mort! strigà Vlad, ca deşteptat dintr'un vis rĕu. Cu ochiĭ plinĭ de mâniă, strîngênd cu putere arma ce ţinea în mână, aruncà o privire ameninţătóre spre malurile de peste apă, de unde auḑise glasul îngrozitor al tunului.

— Mai bine mort! repetà el, dér până atuncĭ..... vom vedé.

(Va urma.)

proiect de Regulament intern pentru manipularea bibliotecei desp., care proiect de Regulament îl va presenta spre desbatere în adunarea de primăvară a desp.

Disertațiune nu s'a ținut din causă, că disertantele d-l Teodor Pop s'a depărtat din tract fără a comunica acésta cu presidiul desp. spre a-se face alte pregătirī în acéstă cestiune. S'au reales érășī în comitetul despărțĕmêntului d-nii: Ios. Pop înv. în Recea-Cristur; notar: Eliă Moldovan înv. în Ugruțiu; cassar Vas. Dumitraș înv. în Sân-Mihaiul deșert; bibliotecar: Zah. Mureșan înv. în Fizeș. Se decide, ca adunarea de primăvară sĕ se țină în Ascileul-mare, cu care ocasiune înv. local I. Hațegan va ține o lecțiune practică cu elevii, ér înv. din Ciachi-Gârbău d-l Gr. Rus va ține o disertațiune din sfera pedagogică.

Finindu-se agendele oficióse am fost bine primițī la masa ospitală a colegului nostru Pațiu, unde s'au rostit mai multe toaste, între carī P. O. Dn protopop pentru Esc. Sa D-l Metropolit părintele Deac; pentru șeful tractului; părintele Șerban pentru învĕțătorī și înv. Precup, pentru preotul român. In decursul mesei ne-a delectat mult cu vocea-i plăcută d-ra Maria Fechete înv. în Chendrea.

In fine ne-am depărtat toțī fórte veselī.

Vasiliu Dumitraș.

Sfințire de biserică în Valdhid.

Elisabetopole, 6 Nov. 1900.

Dumine că în 4 Nov. n. s'a sĕvêrșit în comuna Valdhid pe lângă un ceremonial demn, sfințirea nouei bisericī gr. cat.

Delegatul Escelenței Sale D-lui Metropolit Dr. Victor Mihali, Revds. Domn canonic Dr. Vasile Hossu împreună cu d-l Ionaș au sosit Sâmbătă în Elisabetopol, unde au fost întimpinațī la gară de d-nul protopop local Elie Câmpean și de tînĕrul advocat român Dr. Ștefan de Láday. In trăsurile acestora au plecat spre Valdhid, la ale cărui hotarĕ i-a întimpinat un banderiu de tinerī țĕranī călărī și în haine de sĕrbătóre, precum și notarul român, care a bineventat pe óspețī, ér representanții primăriei sașī, i-a bineventat nemțesce. Rvds. D-n Dr. Hossu li-a rĕspuns românesce și nemțesce în cuvinte potrivite.

Conductul a plecat apoi spre sat, unde i-a primit preotul local D-l T. Borza. și preotul Seceta în ornate bisericescī în fruntea poporului. Trecênd pe sub o pórtă triumfală, au mers drept la st. biserică, unde au ținut o vecerniă. Séra întrégă societatea s'a întrunit la masa ospitală a d-lui notar român Fișer.

Actul sfințirei s'a sĕvêrșit Dumine că în 4 Nov. din partea Revds. D-n Dr. V. Hossu asistat de 4 preoțī din jur. După evangeliă Revds. D-n Dr. *Hossu* a ținut o frumósă predică, esplicând poporului însemnătatea actului și împărtășindu-le binecuvêntările Escelenței Sale pentru zelul creștinesc dovedit întru zidirea bisericei.

La liturgiă ne-a surprins plăcut bine organisatul cor de fete și tinerī țĕranī instruat de bĕtrânul, dér neobositul preot local. Întru adevĕr, că-țī era mai mare dragul sĕ audī frumósele melodii esecutate cu precisiune și armoniă.

După finitul serviciului divin s'a ținut un banchet în casa notarului, la care au luat parte toțī óspeții strĕinī. Toaste frumóse s'au ținut o grămadă. In locul prim rostì Revds. D-n canonic Dr. V. Hossu un frumos toast pentru Escelența Sa. Pentru Revds. D-n canonic vorbì d-l Câmpian protopop, ér pe cest din urmă l'a bineventat d-l Secetă, preot.

Pentru preoțimea gr. cat. și în special pentru preotul local T. Borza a vorbit d-l Dr. Valer Moldovan cand. de adv. Tot pentru preoțime a vorbit și d-l Iuliu Morariu, iurist, arătând însemnătatea bisericei naționale și rolul sublim al preoțimei. A vorbit d-l T. Borza pentru óspețī. D-l Aurel Augur iurist a salutat prin cuvinte frumóse pe tînĕrul advocat Dr. Ștefan Láday protectorul tineretului.

D-l Câmpean, protopop, a vorbit pentru d-nii casei, d-l Dr. Láday pentru tinerimea română, ér Revds. D-n canonic Dr. Hossu pentru tineret și inteligențī. D-l Dr. V. Moldovan pentru d-l Ionaș.

Séra a urmat în locașul școliī o producțiune teatrală, la care am admirat zelul și multilateralele talente ale d-lui T. Borza preot. Țĕranī și țĕrance erau debutanții, compositor la piesa primă d-l T. Borza și tot d-sa și instructor.

Intru adevĕr e frumos dela un preot de peste 70 anī, că se ocupă cu lucrurī de acestea și îșī dă silința ca în tótă privința sĕ lumineze și instrueze poporul. Piesa „Șĕzătórea“ e o composițiă destul de bună și țĕranii au jucat'o cu atât mai bine, cu cât subiectul e luat din popor.

Piesa a 2-a „Vistavoiul Marcu“ abstragênd dela aceea, că subiectul e strĕin de popor, mai e si o piesă slabă, ceea-ce a detras ceva din succes, cu tóte acestea am admirat și aicī zelul d-lui Borza și inteligența debutanților. Au fost viu aplaudațī.

După producțiune a urmat dans vesel. Ițī era mai mare dragul sĕ vedī cum îșī petrec în cea mai frumósă armoniă tinerī și fete din popor cu tinerii și d-șórele în aceeașī sală.

Succesul material al petrecerilor nu a rĕmas nicī de cum în urma bunelor impresii, pe carī le-am câștigat în Valdhid.

Elisabetopole, Noemvre 1900.

Juristul din Ocnița.

Darurī pentru biserică.

On. d-le Redactor! Contând la bunăvoința On. D-vóstrĕ, îmī iau îndrăsnéla a Vĕ ruga sĕ binevoițī a publica, în colónele prețuitului diar „Gaz. Transilv.“ următórele rêndurī:

Fiind-că credincioșii comunei nóstre bisericescī gr. or. din Teliu, protopresbiteratul Treiscaunelor, fórte rar au produs din sînul lor ómenī mai generoșī, carī prin faptele lor creștinescī sĕ insufle marinimie și altora, cu bucuriă și satisfacțiă sufletéscă viu a constata, că tocmai în aceste grele împrejurărī la sfatul și îndemnul parochului nostru *Daniil Cojocariu* vre-o câțī-va creștinī, din puținul de care au dispus, s'au îndurat de au sĕvêrșit față de biserica nóstră fapte destul de generóse și anume: 1) George Ion Rățulea și soția sa Marina Comșa, carī în anul trecut au cumpĕrat un policandru pentru biserică în preț de 120 coróne, acum din nou s'au îndurat a cumpĕra un rênd de vestminte bisericescī în preț de 220 coróne. 2) Eusebiu Dogariu o cădelniță în preț de 40 coróne. 3) O femee vĕduvă un stihar, un epitrafir și un acoperemênt pe pristol, tóte la olaltă în preț de 40 coróne, și în fine conlocuitorul de religiunea reformată Török S. Ferencz a dăruit un prapor în preț de 30 coróne.

Cu tóte că sf. scriptură dice, că „Ceea ce face drépta sĕ nu scie stânga“, totușī îmī iau voie, ba cred, că împlinesc numai o sfântă datoriă vĕdindu-le frumósele fapte și espunêndu-le publicului spre a servi ca pildă și îndemn și altora, ér donatorilor sĕ le servéscă drept dovadă de recunoscință și mulțămită din partea representanței comunei nóstre bisericescī, în numele căreia le urez, ca Dumnedeu sĕ le priméscă milostenia și sĕ-i învrednicéscă de ceréscа sa împĕrăția

In numele comitetulni parochial rom. gr. or.

Telиu, 23 Octomvre 1900.

Nicodim Dogariu,
învĕțător.

Fundațiunea Andronic.

Consistorul archidiecesan din Sibiiu publică cu termin de 31 Dec. 1900 st. v. concurs pentru ajutóre pe anul 1901 pe séma:

1) *învĕțăceilor* de orī-ce meseriă, carī vor dovedi:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății. *b*) au cercetat școla poporală orī altă școlă superióră. *c*) au încheiat contract cu măestrul și că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură și magistrat). *d*) adeverință dela măestrul despre sporiul ce-l arată în meseriă și despre diligința și purtarea morală.

2) pentru *sodali*, carī vor dovedi:

a) că au terminat anii de învĕțăcel în anul 1900, ceea ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale (art. de lege XVII din 1885 § 67). *b*) au purtare bună și fac spor mulțumitor ceea ce vor dovedi orī cu cartea de lucru orī cu adeverință dela măestru. *c*) cei ce vor dovedi că sunt membrii unei reuniunī de meseriașī și că cunosc mai multe limbī vor avé preferință.

3) pentru sodalī carī *vor sĕ se facă măestri*, décă vor dovedi:

a) sĕ aibă certificatul de măestru; *b*) sĕ fi lucrat cel puțin 6 anī fără întrerupere ca calfă, ceea-ce vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverințe dela măestrii, la carī au lucrat. *c*) In cerere sĕ se arate anume locul unde voesc sĕ se așede ca măestrii, ce fel de mijlóce mai au pentru a puté începe meseria pe socotéla lor? *d*) Sĕ dovedéscă cu atestat dela oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră și e creștin bun moral.

Dela toțī concurenții se recere ca cererile sĕ fie scrise și subscrise cu mâna lor proprie adresate consistoriul archidiecesan gr. or. în Sibiiu.

Concurenții pot fi numai Românī gr. or. din archidiecesa Transilvaniei.

Producțiune.

Homorod, 7 Nov. 1900.

On. D-le Redactor! O producțiune teatrală a arangiat tinerimea din comuna Homorod în séra de 27 Oct. st. n. cu scop de-a mări cassa societății tinerimei adulte pentru înmulțirea bibliotecei. Producțiunea s'a ținut în școla română, participând public destul de numĕros.

Din comunele strĕine au luat parte din Cohalm, Cața, Ungra și Ciucmandru.

Programa a fost următórea: 1) piesa „Trei Doctorī“, 2) Nu mai plânge, poesiă solo de Nic. Boer teol. est. 3) piesa „Nóptea“ de S. George. 4) „Noua călugăriță“, cânt. solo de Natalia Boer. 5) piesa „Cu voia Dumnisale“. 6) Dialog în cântărī, femeia și bărbatul.

Fórte bine șī-au predat rolurile Crăciun Pora ca moșier în piesa „Trei doctorī“. In piesa „Nóptea“ de S. George șī-au predat bine rolurile Nic. I. Naghiu ca țigan, Bucura S. Naghiu ca soțiă și George Gligor ca jidan cârcīumar.

Au incurs cu totul 62 coróne 10 banī, din care s'au spesat 28 cor. 10 banī, s'au solvit în cassa școlei 6 cor. rĕmânênd *venit curat 28 cor.*

Suprasolvirī au incurs dela: O. D. Ioan Bercan paroch în Merchiașa 1 cor. 20 banī, George Spornic paroch Cohalm 1 cor. 20 banī, G. Andron învĕțător Ungra 80 b., L. Barbu 40 b., T. Guita, finanț 40 b., Ioh. Müller 10 b., G. Pop învĕțător Cața 1 cor. și dela Traian Ciotloș croitor în Ciucmandru 1 cor. Se aduce mulțămită suprasolvenților.

Nicolae Naghiu,
preș. societății.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 9 Noemvrie. Camera a sfêrșit adī desbaterea generală asupra declarațiunei moștenitorului de tron Mâne se va începe desbaterea specială. In ședința de adī ministru-președinte Szell, luând din nou cuvêntul a declarat, că la desbaterea specială va propune sĕ se enunțe în partea introductivă a proiectului, că artic. de lege I și II din 1723 este de deplin independent în ori ginea și condițiile lui și că succesiunea la tron este a se judeca conform dispozițiunilor acestui articul de lege. Declarația ministrului a produs la majoritatea camerei cea mai bună impresiune.

Bruxella, 9 Noemvrie. Dr. *Leyds* a încunosciințat oficial pe guvernul frances, că președintele Krüger va sosi în 19 l. c. la Paris și așteptă sĕ fiă primit cu onorurile, ce-i compet unui șef de stat.

Londra, 9 Noemvrie. „Daily Express“ primesce din Shanghai scirea, că Li-Hung-Ciang declară, că acum este îndoios, décă turburările vor înceta, fiind-că curtea chinesă a respins cererea aliaților de-a esecuta pe doi din capii revoluționarilor. Puterile nevoind a-șī modera pretențiunile, curtea chinesă face pregătirī de a-se retrage în provincia *Sechuan*, spre care scop organiséză o trupă de 14,000, care sĕ-i acopere retragerea.

NECROLOG. Subscrișii în numele lor și a numĕroșilor consângenī cu adêncă durere anunță rĕposarea preaiubitului și neuitatului soț, socru, moș etc. ***Ioan C. Moldovan*** paroch gr. cat. român de Nyir-Adonu vice-archidiaconul districtului Vasad, asesor consistorial etc. întêmplată în 6 Nov. la 12 óre din dī în a. 76 al vieții, 49 al preoției și 49 al fericitei căsĕtorii. Osămintele fericitului s'au astrucat în cimiterul gr. cat. din loc la 8 Nov. n. c.

Nyir-Adon la 6 l. c. 1900. Fiei memoria binecuvêntată! Iuliana Papp ca soțiă. Vas. Ilniczky preot. gr. cat. ca ginere, Vas. Ilniczky, Irina Ilniczky, Dr. G. Mate, ca nepoțī și alte multe rudenii.

Literatură.

Antropomorfisme și Antiantropomorfisme în limba română de *Nicoael Sulică*. In limba nóstră scrierile de felul acesta sunt rare și scrierea acésta a d-lui profesor la gimnasiul român din loc Nic. Sulică se distinge nu numai prin conținutul sĕu bogat și sistematic, prelucrat după stricta metodă scienţifică, ci și prin limbagiu séu scris la înțelesul tuturor Autorul e cunoscut și din scrierile sale folklorice-filologice de până acum. Cartea ce anunțăm acum, se póte procura dela Tipografia A. Mureșianu cu 40 cr. séu 80 banī (plus 5 banī porto).

Rolul viermilor în formarea pămêntului vegetal.

L. Grandeau a publicat de curênd un articol în „*Journal d'Agriculture pratique*“ asupra rolului viermilor în formarea pămêntului vegetal séu a humusului, articul din care estragem aci părțile mai importante:

„Rolul viermilor, mult timp necunoscut, a fost semnalat pentru întâia óră de marele naturalist Darwin în 1837 societăței geologice din Londra. Tocmai în 1877—1879 apărură primele studii mai detaliate asupra rolului viermelui în pămênt. In același an însĕ s'au descoperit cei doi factorī principalī ai descompunerei materiilor organice ale pămêntului vegetal, adecă bacteriile și viermii. Schloesing și Müntz descoperiră agentul nutrificațiunei și Van Hensen arătă influența viermilor asupra fertilităței pămêntului.

Ed. Henry, profesor la școla forestieră din Nancy, a făcut de asemenea cercetărī, și resultatul acestor cercetărī l'a comunicat de curênd societăței de sciințe din Nancy.

Viermii îndeplinesc în pămênt diferite funcțiunī. Ei grăbesc descompunerea materiilor organice și formarea humusului, pe care apoi îl amestecă cu materiile minerale ale pămêntului pentru a forma pămêntul vegetal. Se scie fórte bine de toțī, că viermii în timpul nopței caută foi de plante și le tîrĕsc în găurile lor, le mănâncă și apoi dau excremente, care sunt resturile din foi amestecate cu pămênt fin. Acesta este unul din mijlócele întrebuințate de natură pentru a amesteca humusul superficial cu pămêntul interior.

Acéstă transformare și amestec se fac fórte repede. Ed. Henry a făcut esperiența următóre:

A luat o cutie de 50 cm. în tóte sensurile, a umplut'o cu nisip curat și a aruncat d'asupra nisipului câte-va foi de plop tremurător. După câte-va sĕptĕmânī foile erau strînse la un loc, strivite și amestecate cu humus. Căutând dedesubt, experimentatorul a găsit o gaură de vierme, care mergea până în fundul cutiei, unde a găsit și viermele în viață. Galeria acésta era căptușită cu o materie cleiósă de 2—3 mm. grosime. Prin urmare acest vierme atras de foile mórte din cutie, se urcase pe pereții ei pentru a veni sĕ mănânce aceste foi, și cu tóte că mediul (nisipul) nu era de loc favorabil, totușī pentru ca sĕ fie aprópe de hrana sa, îșī făcuse acea galeriă de 50 cm. în nisip.

Este evident, că décă în loc de un vierme ar fi fost mai mulțĭ în acest scurt interval ei mâncau tóte foile, le prefăceau în humus și le amestecau cu nisipul.

Nu numai foile mórte, dér în general tóte materiile organice, carĭ trec prin intestinele viermilor, se prefac mai ușor în humus, decât cele carĭ nu trec.

Sucul intestinal al viermilor este de aceeașĭ natură ca sucul pancreatic al animalelor superióre și póte ca și sucul pancreatic sĕ disólve materiile grase, precum și materiile albuminoide, póte transforma amidonul în zahăr și chiar póte ataca celulosa.

Se póte prin urmare conchide, că materiile organice trecênd prin tubul digestiv al viermilor sunt supuse la o mulțime de transformărĭ chimice, care le face sĕ se descompună mai ușor.

Wollny, care s'a ocupat de cestiunea viermilor, a făcut următórele esperiențe: Un pământ văros bogat în humus fù împărțit în 2 loturĭ: unul din loturĭ a fost lăsat sĕ fie lucrat 6 lunĭ de viermĭ, pe când celalalt tot rĕmăsese intact.

O altă esperiență a încercat cu pământ arabil bogat în humus, făcênd 2 loturĭ de 1 kgr. și la unul din loturĭ punênd 10 viermĭ lăsându-i 3 lunĭ.

Tómna tóte loturile de pământ au fost uscate; viermii scoșĭ din cele 2 loturĭ, și apoi tóte 4 loturile analisate din punct de vedere al alterărei materiilor organice și al procentului materiilor nutritive. Analisa a dovedit, că loturile cu viermĭ aveau o aptitudine la descompunere mai mare, decât celelalte 2 loturĭ.

Materiile azotóse din pământ nu variază din causa viermilor, în schimb însĕ materiile minerale solubile se înmulțesc de 3—5 orĭ. Prin urmare viermii măresc în mod considerabil bogăția pământului în materii minerale solubile.

In fine, al 3-lea serviciu, și póte cel mai important ce ni-l aduc viermii, este, că fac pământul mai poros, mai permeabil și prin care aerul și apa străbat mai cu înlesnire.

Din cele de mai sus resultă, că e bine a nu distruge viermii din pământ. Ei pot sĕ fie rĕi pentru sĕmințele fine, findcă prin mișcările lor le póte da dela un loc la altul, ei pot de asemenea sĕ fie supărăcioșĭ pentru plantele din ghivece (olurĭ), căcĭ adese-orĭ nu le lasă în pace rădĕcinile acestor plante. In general însĕ aceste inconveniente sunt fórte micĭ, în raport cu serviciile ce ne aduc.

De rîs.

(Jidovescĭ.)

Haide și cu 90!

Odată Șloim visa, că cineva îi da 90 banĭ pe-o pălăriă veche.

— La mine nu da mâna cu atâta, déc vruescĭ cu un franc...

— Vrĕi 90 banĭ?

— Un franc... domili pintri d-ta...

— Nu, déc vrĕi cu 90!

Din tocmélă în tocmélă Șloim se deștéptă și se pomenesce cu mâna gólă. Repede închide ochiĭ și intindênd din nou mâna dise:

— Ei, haide și cu 90 purale, pintri dumnéta!

La rĕsboiŭ!

Cobi. — Moi, Ițicălă și spui la tine că te-ai butut în risbeel cu Turcilii?

Ițig. — O, ia!

Cobi. — La mine iu nu sciam chii ai fost tu în risbel...

Ițig. — Pooi, nicĭ n'am fost moi Cobi!

Cobi. — Cum si poti...

Ițig. — Pui sĕ vedĭ că iu ĭm'am risboit cu balabusta acasă!

Ba da!

Intr'o di rugă cineva pe Nuhăm ca sĕ-i fiă martor într'un proces.

— Ei, întrĕbă judecătorul, ce s'a întêmplat în diua *Purimului**) celuì mare?

— Ba al celui mic!

— Ba al celui mare, replică judecătorul.

— Mĕ n'audĭ, că în diua *Purimului* celui mare!

— Ba, al celui mic!

— Mĕi prostule, spune așa cum spune judecătorul, îi dise la ureche împricinatul.

— Moi, da sec mai eștĭ nu m'ai adus la jidicată ca sĕ minț? Dibitocule, ai uitat? („Dor. Rom.“)

*) Serbare jidănéscă.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Talismanele, superstițiile și colecțiile Suveranilor.

Wilhelm II pórtă ca talismane o păreche de butónĭ de manșetă ai bunicului sĕu Wilhelm I, o tabachere a lui Frideric cel mare și o tabachere a lui Napoleon I, deși el nu prisézá (trage pe nas) nicĭ odată tăbac și pe lângă acésta, la unele dile marĭ un pinten al lui Carol XII, pe care acesta, după cum se dice, l'a pierdut în lupta dela Poltava. Impĕratul Germaniei e adênc convins, că aceste lucrurĭ îl feresc de nenorocirĭ. El colecționézá cismele din tóte timpurile și uniforme din veacul de mijloc.

Regele Oscar al Suediei pórtă pururea un inel fórte simplu, pe care străbunul sĕu, Bernadotte, l'a purtat în tinerețe și despre care se dice, că posesiunea sa atrage puterea. El are o témă grozavă de a întâlni un cortegiu funebru; colecționézá gravurĭ și tablourĭ, medalii și cărțĭ rare.

Prințul Ferdinand al Bulgariei are în grajdurile sale un cal bĕtrân, pe care a călărit prințul Alexandru de Battenberg în lupta dela Slivnița, dintre Bulgarĭ și Sêrbĭ; el e încredințat că, îngrijind de acel cal, va păstra puterea în Bulgaria. El posede o superbă colecție de diamante, smaragde, rubine, safirurĭ și mărgăritare în valóre de 15 milióne.

Prințul regent al Bavariei colecționézá urcióreIe și vasele din evul mediu ale țĕranilor bavaresĭ; el n'are decât o singură superstiție: nu merge odată cu capul Vinerea la vînătóre.

Bunicul sĕu, spiritualul rege Ludovic I. de Bavaria, era un colecționar pasionat de umbrele istorice.

*

Limba timbrelor

După graiul florilor și acela al liniilor palmei, ni se revelézá graiul timbrelor.

Scriĭ epistola cea mai inocentă, pe care orĭ-cine ar putea-o ceti. Dér pui marca în colțul de sus, din dreapta: asta însémnă: „Doresc prietinia d-tale“.

Și acesta e încă chipul cel mai convenabil de a lipi marca pe plic. Căcĭ déc — în loc de a o lipi drept, — ai apleca-o puțin la stânga, ar însemna: „Primesce amorul meu“.

Timbrul lipit sus, în mijlocul plicului, înseamnă: „Mĕ gândesc la d-ta“.

Lipit în lung, în colțul din stânga și jos, el e de un minunat augur, însemnează adică: „Vei birui tóte încercările“.

In colțul drept, ceva mai sus, el însemnează: „Amorul d-tale mĕ încântă“.

Lipit jos detot, și puțin aplecat, el însemnează capitularea difinitivă: „Fii fericit și mulțumit“; dér déc e aședat în stânga și răsturnat, el vrea sĕ dică: „Nu sunt liberă“; în acelașĭ loc dér aplecat puțin, înseamnă: „Inima mea e a altuia“; la drépta, sistematic aședat: „Nu-mĭ mai scrie„.

Mai sunt posițiunĭ, carĭ cer întâlnirĭ și altele carĭ le refusă.

Există jurăminte, mărturisirĭ, reticențe, rupturĭ și prefăcĕtoriĭ, carĭ se revelează prin înclinarea și locul mărcei.

Cu un cuvênt, există atâtea și atâtea lucrurĭ în felul de a așeza o marcă, încât din diua în care tótă lumea va cunósce acest nou graiŭ, nu va mai trebuí sĕ se scrie. Va fi de ajuns sĕ se timbreze un plic.

*

Revoltă de maimuțe pe un vapor.

Echipagiul unui vapor engles se afla într'o stare cu adevĕrat de plâns când a sosit, într'una din dilele acestei lunĭ, într'un port al Americei de Nord.

Acest vapor, numit „Indravellf“, avea pe bord 28 de maimuțe marĭ.

In timpul călĕtoriei, matrozii făcură încercare ca sĕ împingă în alt loc colivia uriașă în care se aflau maimuțele. Insĕ fondul cutiei sĕ desprinse, maimuțele eșiră în câte-va secunde se împrăsciară peste tot vaporul. Patru maimuțe se sinuciseră îndată, sărind prin coșul cel mare în jarul mașinei. Cele lalte însĕ găsiră drumul bucătăriei și al cămarei și puseră stăpânire pe tóte merindele ce se aflau acolo.

Nicĭ prin violenie, nicĭ prin forță, maimuțele nu putură sĕ fie depărtate de lângă provisiunĭ, pe carĭ le apărau cu furie de orĭ-cine voia sĕ se apropie de ele.

Trecură mai multe dile în cursul cărora matrozii trebuiră sĕ sufere de fóme și de sgârieturile înverșunatelor maimuțe, carĭ dădeau cu ce apucau.

In sfêrșit matrozii isbutiră sĕ birue pe animalele cu patru mânĭ și sĕ le închidă la locul lor în colivie. Căpitanul și cei mai mulțĭ matrozĭ erau grav rănițĭ când au sosit la cósta americană și acum ei se ocupă d'a se vindeca.

Calendarul sĕptĕmânei.

OCTOMVRE. are 31 dile. BRUMAREL.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum	29 S. m. Anastasia	11 Ep. Martin
Lunĭ	30 S. m. Zenobiu	12 Iosafat
Marțĭ	31 S. ap. Stachie	13 Stanislau
Merc.	1 Cosma și Dam.	14 Iosefat
Joi.	2 Mart. Anchidim	15 Leopold
Viner	3 S. m. Acepsima	16 Edmund
Sâm.	4 C. păr. Ioanițiu	17 Gregoriu

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 6 Nov. n. de 35,456 capete, la 7 Nov. au întrat 608 capete și au eșit 294 capete, rĕmânênd la 8 Nov. n. un numĕr de 35,770 capete.

Se notézá marfa **ungurescă**: veche grea dela 00—00 fil. tînĕră grea dela 96—98 fil., de mijloc dela 96—97 fil., ușóră dela 96—98 fil. — **Sêrbéscă**: grea 94—96 fil., de mijloc 93—94 fil., ușóră 92—94 fil. kilogram.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 9 Novembrie. 1900.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	Valuta în fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	11	60
„	Grâu mijlociu . . .	11	40
„	Grâu mai slab . . .	11	—
„	Grâu amestecat . .	9	—
„	Sĕcară frumósă. . .	7	60
„	Sĕcară mijlociă. . .	7	—
„	Orz frumos	7	20
„	Orz mijlociu. . . .	6	60
„	Ovĕs frumos. . . .	4	80
„	Ovĕs mijlociu . . .	4	40
„	Cucuruz	7	40
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	9	—
„	Mazăre.	15	—
„	Linte	19	—
„	Fasole	9	20
„	Sĕmênță de in . . .	21	—
„	Sĕmênță de cânepă .	8	20
„	Cartofĭ.	1	50
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	88
„	Carne de porc . . .	—	88
„	Carne de berbece. .	—	64
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt .	50	—
„	Sĕu de vită topit . .	72	—

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 9 Novembre n. 1900.

Renta ung. de aur 4%.	114.85
Renta de coróne ung. 4%.	90.35
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	119.60
Impr. căil. fer ung. înargint. 4½%	99.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	117.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	91 10
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	92.50
Impr. ung. cu premii	163.50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin .	139.50
Renta de argint austr.	97.50
Renta de hârtie austr.	97.20
Renta de aur austr.	114.65
Losurĭ din 1860.	132.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară .	16.94
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	665.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	662.—
Napoleondorĭ.	19.20
Mărcĭ imperiale germane	117.60
London vista.	240.65
Paris vista	95.85
Rente de coróne austr. 4% . . .	98.65
Note italiene	90.70

Dela Tipografia „AURORA“, A. Todoran

din Gherla — Szamosujvár,

se pot procura următórele cărţĭ:

Cuvêntărĭ pe Dumineci. Tom. I. de renumitul orator — în Domnul adormitul — Iustin Popfiu, 48 predicĭ pe 38 Dumineci 2.20

Cuvêntărĭ bisericescĭ (acomodate pentru orĭ-ce timp) de I. Papiu Tom. I. Ediţia II. 1.20

Cuvêntări bisericescĭ (pe Dumineci) de Ioan Papiu. Tom. III. 1.20

Cuvêntărĭ bisericescĭ la tóte sërb. de peste an de I. Papiu 1.50

Cuvêntărĭ funebrale şi iertăciunĭ pentru diferite casurĭ de mórte, întocmite de I. Papiu 1.50

Cuvêntărĭ funebrale şi iertăciunĭ. Din autorĭ renumiţĭ, prelucrate de Tit Budu, vicar . . . . 1.—

Catechese pentru pruncii şcolarĭ de Tit Budu, vicar . . . . —.40

Cuvinte de aur séu învĕţăturĭ înţelepte date de un părinte fiiului sĕu, din operele lui J. H. Campe, trad. de I. Sonea —.80

Dumnedeésca liturgie a celui dintru sfinţi părintelui nostru Ioan Chrisostom, de Ioan Boroş . . . . —.25

Manual catechetic pentru primii anĭ şcol. de Basiliu Raţiu . . . . —.40

Predice pentru Domin. de peste an, compuse şi elucrate după Catechismul Deharbe de Vas. Christe. Tom. II. dela Dumin. XI. după Rosalii până la Dumin. Vameşului . . . . —.80

Rugăciunea D-lui, „Tatăl nostru“, esplicată pe scurt de I. Boroş. . . . . —.10

Tipicul preoţesc din cărţile rituale, prelucrat de Tit Budu, vicar . . . . —.50

Istoria icónei Pr. C. Verg. Maria dela Nicula . . . . —.10

Bocete, adecă cântărĭ la morţĭ, adunate de I. Pop Reteganul . . . . . —.40

Nu mĕ uita. Colecţiune de versurĭ funebrale, urmate de iertăciunĭ, epitafe ş. a. —.25

Omul şi lumea, cântărĭ funebrale de Aron Boca Velcherianul . . . . . —.08

Albina şi leneşul de Aron Boca Velcherianul . . . . —.10

Amintirĭ din Grecia de Teodor Bulo, profesor gimn. . . . . —.60

Buchetul. Culegere de cântece, culese de I. P. Reteganul, broşat . . . —.25

Barb Cobzarul. Novelă orig. de Emilia Lung . . . . —.10

Bunica şi nepotelul. Schiţă din sfera educaţiunei. După Ernest Legouvé de G. Simu . . . . —.06

Cântul în şcóla poporală de Iuliu Pop, învĕţ. Năsĕud, Praxă. Teorie. Cânturĭ —.30

Cartea ilustrată pentru copiĭ şi copile. Cu 18 ilustraţiunĭ, de G. Simu . . —.25

Cartea plugarilor séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor şi celelalte ramurĭ ale economiei de I. Georgescu . . . . —.25

Codreau, Craiul codrului, de George Simu . . . . —.06

Cântăréţa. Novelă de Dem. Dan —.15

Carmen Sylva, Prelegere publică ţinută prin V. Nicóră, prof. gimn. — Cu portr. M. Sale Reginei României. . . . . —.10

Chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc, de P. Reteganul . . . . —.28

125 Chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc . . . . —.12

Cu vêrful penei Scrierĭ satirico-umoristice de Anton Popp. I. Monológe. II. Humor şi satiră. O broşură fórte petrecĕtóre —.55

Din poveştile lui Esop de Aron Boca Velcherianul . . . . —.08

Douĕ turturele de aur. Poveste de Laur. Ciorbea . . . . —.12

Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rusu . . . . —.30

Dile negre. Versurĭ de Petrea dela Cluşiŭ — cu o prefaţă de G. Simu. . —.15

Felicitărĭ în poesii şi prosă la Anul-Nou, diua nascerei şi diua numelui către tată, mamă, moş, unchiu, mătuşe, nănaşĭ, tutorĭ, preoţĭ, învĕţătorĭ şi binefăcĕtorĭ, precum şi alocuţiunĭ şi vorbirĭ cu diferite ocasiunĭ şcolastice, de George Simu . —.20

Filoxera omenimei. Câte-va cuvinte despre vinars, de A. Boca Velcher. —.08

Geografia şĭ Istoria în şcóla poporală. Manual compus conform planului de lecţiunĭ a d-lui V. Petri pentru cl. IV., V., VI., de T. Petrişor, învĕţător . . —.40

Gruia lui Novac . . . . . . —.10

Horia lui Pintea Vitézul . . . —.06

Idealul perdut. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinar . . . . . —.10

Indreptar pentru ortografia română, de Vas. Dambrava . . . . —.12

Impĕrăţia ţiganilor pe vêrful unui plop de A. Boca Velcherianul . . . —.08

Ifigenia în Tauria. Tragedia în 5 acte. După Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulf . . . . —.30

Lira Bihorului. Balade poporale de Antoniu Popp . . . . —.20

Lira Sionului séu cântarea sĕrbătorilor. — Poesii religióse-morale, lucrate după Sf. Scriptură, de A. Boca Velcherianul, cu o precuvêntare de G. Simu . . . . . —.25

Monológe de Antoniu Popp:

Nr. 1. Pe neaşteptе . . . . . —.04

Nr. 2. Pentru-ce am rĕmas flăcău bĕtrân . . . . —.08

Nr. 3. La Anul-nou . . . . . —.04

Nr. 4. Ce nicĭ prin minte nu mi-a trecut . . . . —.04

Nr. 5. O păţanie . . . . —.04

Merinde dela şcólă séu învĕţăturĭ pentru popor, culese din diarul unui şcolar, de Dr. Georgiu Popa . . . . —.60

Miseriile sociale Novelă de P. C. Z. Rovinar . . . . —.15

Musa Someşană. Poesii poporale române din jurul Năsĕudului. Adunate şi aranjate de Iuliu Bugnariu. Partea I. Balade —.25

N-rii 76 şi 77. Naraţiune istorică după Wachsmann, de I. Tanco . . . . —.20

Nopţĭ de iarnă. Novele pentru popor de G. Simu . . . . —.60

Opsagurĭ. Cât cioplite cât pilite şi la lume împărţite, de I. P. Reteganul —.40

Păcălitul. Monolog comic de Antoniu Popp. Preţul . . . . —.04

Opera unui om de bine. Novelă origin. — continuarea novelei „Idealul pierdut“ — de Paulina C. Z. Rovinar . . . . —.10

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un volum de 102 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese şi aranjate. Preţul red. (dela fl. 1.20) la . . . . —.60

Povestea Pascului séu credinţa deşértă poporală. De Ar. Boca Velcherianul —.08

Părintele Nicolae. Schiţe din viéţa preoţilor, de G. Simu . . . . — 30

Pietatea poporului român, séu cântărĭ evlavióse pentru cei-ce merg la mănăstire, la locurĭ sfinte şi în procesiunĭ. Compusă de doi preoţĭ gr. cat Murĕşenĭ din diec. gr. cat. a Oradei-mare . . . . . . —.10

Păcală şi Tăndală. Poveste de G. Cătană . . . . —.10

Prietenul sătĕnului român. Sfaturĭ în formă de dialog pentru elevĭ şi adulţĭ, compus de I. P. Reteganul . . . . —.30

Pilde şi sfaturĭ pentru popor de I. Popp Reteganul . . . . —.30

Probitatea în copilărie. Schiţă din sfera educ. după Ernest Legouvé . . . —.06

Poveştile Bănatului, de George Cătană, învĕţător. Tom. I, II, III á 25 cr., tóte 3 tomurile . . . . —.65

Regulĭ şi sfaturĭ bune pentru pruncii şcolarĭ, de Ar. Boca Velcherianul . —.10

Renascerea limbei române în vorbire şi scriere, de Dr. Gr. Silaşi, broş. II. şi III. Preţul fie-ărei broş. . . . . —.40

Ambele de-odată . . . . —.70

Rîsete şi zîmbete de Tit. V. Gheaja —.30

Românul în sat şi la óste, de Ioan Pop Reteganul . . . . —.30

Schiţe din Italia de Teodor Bulcu, profesor gimn. . . . . 1.—

Suspin şi zimbire. Poesii şi prosă de Ant. Popp . . . . —.40

Starostele séu datinĭ dela nunţile Românilor ardelenĭ de I. Popp Reteg. —.15

Trandafirĭ şi viorele. Poesii poporale de I. P. Reteganul. Ediţiunea a III. . —.30

Ţiganul la mănăstire. Poveste în versurĭ de Ar. Boca Velcherianul . . —.08

Ţiganul în Raiu. Poveste în versurĭ de Ar. Boca Velcherianul . . . . . —.08

Ţiganul şi Magnatul séu vraja şi farmecele poporale, de A. B. Velcher. —.08

Ultimul sichastru. Tradiţiune de George Simu . . . . —.06

Versurĭ de dor, adunate din poeţii românĭ de A. . . . . —.25

Indreptar teoretic şi practic pentru învĕţămêntul intuitiv, de V. Gr. Borgovan. Ediţia III. 1.20

Omul. Noţiunĭ din Anatomie şi fisiologie şi regulĭ igienice pentru conservarea sănĕtăţii şi a corpului omenesc, de George Cătană . . . . —.25

Orar General pentru şcóla română cu 6 clase şi cu un singur învĕţător, de Georgiu Magyar . . . . —.40

Viéţa P. C. Verg. Maria, de C. Darabant . . . . —.15

Zîna Câmpiei, de A. Boca Velch. —.08

Cărţĭ de rugăciunĭ:

Icóna sufletului. Carte de rugăciunĭ şi cântărĭ bisericeştĭ, frumos ilustrată. Prelucrată şi edată cu permisiunea măritului ordinariat diecesan gr. cat. de Gherla prin Vasiliu Pătcaşiu, preot gr. cat. în Hotoan. Edit. V., corésă şi amplificată. — Legată simplu . . . . — 50

legată în pânză . . . . . . —.80

legată în piele 1.60

„ „ catifea . . . 2.50—3.80

Mărgăritarul sufletului. Carte bogată de rugăciunĭ şi cântărĭ bisericescĭ, fórte frumos ilustrată. — Preţul unui esemplar legat simplu . . . . —.50

legat cu pânză . . . . . . —.80

„ „ piele şi aurit . . 1.60

„ „ legătură de lux 2.50—3.80

Micul mărgăritar sufletesc. Carte bogată de rugăciunĭ şi cântărĭ bisericeştĭ, fórte frumos ilustrată pentru pruncii şcolarĭ de ambe sexele. — Preţul unui esemplar legat . . . . —.22

Cărticică de rugăciunĭ şi cântărĭ pentru pruncii şcolarĭ de ambe sexele. Cu mai multe icóne frumóse. Preţul unui esemplar legat . . . . —.10

Visul Prea Sfintei Vergure Maria, urmat de mai multe rugăciunĭ frumóse. Preţul unui esemplar legat şi espedat franco este. . . . . —.10

Epistolia D-lui nostru Isus Christos. Preţul unui esem. legat şi spedat franco —.12

Din „Literatura poporală“,
de *Dometiu Dogariu.*

Nr. 1. **Moş Toma Bădiceanu,** vestitul caraghios al economilor de vite (Mocanilor) din Săcele. Preţul . . . . . —.06

Nr. 2. **Vlad Hoţul** dela Săcele. —.06

Nr. 3. **Insurătórea Sórelui** (basm) —.06

Nr. 4. **Fiul bucătăresei împĕratului** (basm) . . . . —.06

Nr. 5. **Vacărelul** (basm) . . . —.06

Nr. 6. **Diana,** dîna munţilor şi **Fata de împĕrat** cu mânile tăiate (2 basmurĭ), —.06

Nr. 7. **Cincĭ dialogurĭ** întocmite pentru elevii şcólei popor. menite ca producţiunĭ la esamene şi alte festivităţĭ şcol. . . —.10

Nr. 8. **Spiriton şi Niculae** (basm) —.06

Nr. 9. **Fiiul oiĭ** (basm) . . . . —.06

Nr. 10. **Povestirĭ şi anecdot. pop.** —.10

Biblioteca teatrală a „Aurorii“.

Nr. 1. **Calea dréptă e cea mai bună,** comedia într'un act de A. Kotzebue, localisată de Corn. Darabant . . . —.10

Nr. 2. **Paza Maicii sfinte.** Dramă în 4 acte, localisată de Ant. Popp . . —.12

Nr. 3. **Otrava de hârciogĭ.** Comedia într'un act, de Ant. Popp . . . . —.08

Nr. 4. **Pedepsirea vanităţii.** Dramă într'un act, trad. din limba francesă de At. Bologa . . . . —.10

Nr. 5. **Discreţia fără voiă.** Comedia într'un act, de A. Kotzebue, trad. de Corn. Darabant . . . . —.12

Nr. 6. **Crescătorul.** Comedia într'un act de A. Kotzebue. Localisată de C. Darabant . . . . —.10

Nr. 7. **Otrava femeiască,** comedia de I. Ţinţar . . . . —.10

Nr. 8. **Distraşiĭ.** Comedia într'un act de C. Darabant . . . . —.10

Legendar séu carte de cetire pentru şcólele poporale. Partea I-a: pentru al 3-lea şi al 4-lea an de şcólă. Ediţiunea X., emendată şi aprobată de înaltul minister reg. ung. de culte şi instrucţiune publică prin emisul sĕu nr. 11.295 din 1889. Un esemplar legat . . . . —.50

Tot de acelaşĭ autor:

Şcóla română. Fóie pedagogică şi didactică pentru interesele institutelor de învĕţămênt şi ale organelor acestora. Anul III, IV. şi V. (I. şi II. e epuisat. Fie-care an 1 fl., cu porto 1.10

Şcóla practică. Magazin de lecţiunĭ şi materii pentru instrucţiunea primară. Tom. II. III. şi VI. (I. e epuisat), fie-care 1.—
cu porto 1.10

Plan de lecţiunĭ pentru şcólele românescĭ. Intocmit pe 30 de sĕptĕmânĭ 25 cr., cu porto . . . . —.30

Legea de pensiune pentru învĕţătorii poporalĭ din Ungaria, dimpreună cu ordinaţiunile ministeriale publicate în urmă, preţul . . . . —.22

Scriptologia séu modul de a învĕţa cetitul scriind. Indreptar pentru învĕţătorĭ la tractarea cetitului în şcólă . . . 1.—

Almanachul preotului Român pe anul 1901. Preţul unui es. 30 cr., espedat prin postă 35 cr., 6 esem. comandate de-odată costă espedate franco numai . . . 1.60

Călindarul „Aurorei“ pe an. 1901. Preţul unui esemplar . . . . —.25
prin postă franco . . . . —.30
6 esemplare spedate franco . . . 1.35

Tot de aicĭ se pot procura tot soiul de cărţĭ şcolastice şi altele, apărute orĭ şi unde.

Recuisite de scris pentru şcólă şi cancelarie. — Tot soiul de tipăriturĭ oficióse.

Tipografia nóstră primesce spre efectuire tot soiul de lucrărĭ tipografice cu preţurile cele mai moderate.

Catalóge se trimit orĭ-şi-cui gratis şi franco. **Vêndĕtorilor se dă rabatul cuvenit.**

Tóte comandele a se adresa la: **Tipografia „AURORA“ A. Todoran, în Gherla — Szamosujvár.**

Tóte cărţile de mai sus se pot procura direct şi dela Tipografia A. Mureşianu din Braşov.

„Gazeta Transilvaniei" cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la librăria Nic. I. Ciurcu şi la **Eremias Nepoţii.**

Cursul pieţei Braşov.

Din 10 Novembre. 1900.

Bancnota rom.	Cump.	18.92	Vênd.	18.96
Argint român.	Cump.	18.75	Vênd.	18.90
Napoleond'orī.	Cump.	19.20	Vênd.	19.26
Galbenī	Cump.	11.20	Vênd.	11.26
Ruble Rusescī	Cump.	127.—	Vênd.	—.—
Mărcī germane	Cump.	58.75	Vênd.	—.—
Lire turcescī	Cump.	10.70	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—